

Виховуючи малюка, рідні прагнуть дати дитині все найкраще, а ще – навчити, порадити і показати власним прикладом, як правильно спілкуватися з людьми; убезпечити від проблем і застерегти від помилок; розвинути здатність гружити і любити.

Звісно, у кожної дитини попереду власний шлях – зі своїми переживаннями, відкриттями і зверненнями.

Історії ж, які ви разом з малюком прочитаєте у цій книжці, допоможуть дітям не набивати собі гуль, а скористатися досвідом щирих і яскравих героїв, які з допомогою добрих людей і старших друзів з усіх халеп виходять переможцями.

ЧЕМНИМ ДІТОЧКАМ

ЧЕМНИМ ДІТКАМ ВІРШІ ПРО НАЙГОЛОВНІШЕ

ЧЕМНИМ ДІТКАМ ВІРШІ

- Про безпеку
- Про культуру та етикет
- Про вередунів та неслухів

ПРО НАЙГОЛОВНІШЕ

Чемним діткам вірші

- Про безпеку
- Про культуру та етикет
- Про вередунів та неслухів

Упорядкувала Світлана Крупчан
Намалювали Арсен Джанік'ян і Олена Железняк

УДК 821.161.2'06-93:614.8
Ч-42

Серію «Чемним діточкам» засновано 2016 року

Вірші написали

*Богдана Бойко, Грицько Бойко, Леся Антонова, Наталія Алексєєва,
Олена Роговенко та Світлана Крупчан*

Про Безпеку

Чемним діткам вірші про найважливіше : для дошк.
Ч-42 і мол. шк. віку / упоряд. Світлана Крупчан; худож. Арсен
Джанік'ян, Олена Железняк. — Київ : РІДНА МОВА, 2020. —
144 с. : іл. — (Серія «Чемним діточкам»).

ISBN 978-966-917-561-8.

ISBN 978-966-917-115-3 (серія).

Виховуючи малюка, рідні прагнуть дати дитині все найкраще, а ще — навчити, порадити і показати власним прикладом, як правильно спілкуватися з людьми; забезпечити від проблем і застерегти від помилок; розвинути здатність дружити і любити. Звісно, у кожної дитини попереду власний шлях — зі своїми переживаннями, відкриттями і зверненнями.

Історії ж, які ви разом з малюком прочитаєте у цій книжці, допоможуть дітям не набивати собі гуль, а скористатися досвідом щирих і яскравих героїв, які з допомогою добрих людей і старших друзів виходять з усіх халеп переможцями.

УДК 821.161.2'06-193-93

ISBN 978-966-917-561-8
ISBN 978-966-917-115-3 (серія)

© Крупчан С. В., 2020
© Джанік'ян А. О., ілюстрації, 2020
© Железняк О. Л., ілюстрації, 2020
© ПП «РІДНА МОВА», 2020

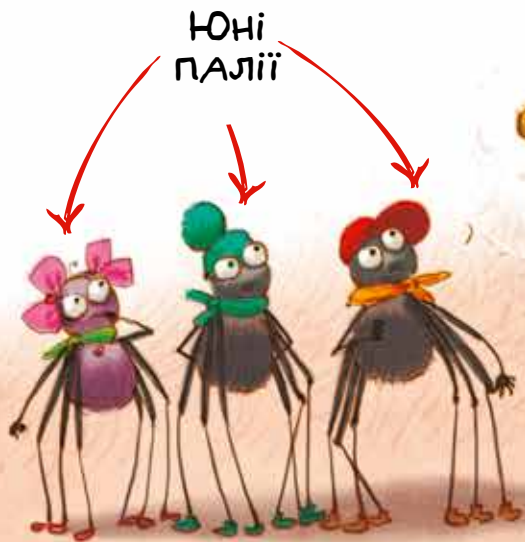
ПАВУЧКИ-ПАЛІЇ

Світлана КРУПЧАН

Якось дітки-Павучки
відшукали сірнички.

— Чирк!
Зайнявся сірничок
і упав на рушничок!

Загорілась скатертина,
стіл,
фіранка —
вся хатина.

Дім від полум'я рятуй —

«101» телефонуй!

Врятували павуків
доблесні пожежники.

З СІРНИКАМИ, МАЛЮКИ,
БУДЬТЕ ОБЕРЕЖНИМИ!

**ПОЖЕЖНИК
ДОБЛЕСНИЙ**

НЕРОЗУМНЕ ВЕДМЕЖА

Світлана КРУПЧАН

Нерозумне Ведмежа
крадькома взяло ножа.

— Ой, порізавсь, — плаче стиха. —
Ну й дістану на горіхи!

Мама сина не сварила,
ранку йодом помастила.

ПЕЧЕ!
ПОДМУХАЙ!

Гострий
ніж

УПЕРТЕ ЛИСЕНЯ

Світлана КРУПЧАН

— На дахах бурульки взимку небезпечні дуже, синку! — так повчала неслухнянця у дворі Лисиця-мамця.

Знають всі характер Лиса — він під стріху став навмисно!

«Трісь!

БАБАХ!» —

і льоду брила впала — й Лиса ледь не вбила.

«Віч-віч!»

Лікарі тут як тут — уже в дворі!

Будуть Лиса лікувати, неслухнянця рятувати.

НЕ ПОТРІБНО, ЛЮБІ ДІТИ, ПІД БУРУЛЬКАМИ ХОДИТИ!

Трісь!
БАБАХ!

Трісь!
БАБАХ!

ПЕКУЧИЙ ДОСВІД

Світлана КРУПЧАН

— Не пустуй, прошу, будь ласка,
тут стоїть гаряча праска! —

мама-Кішка прасувала
й Кошеня своє благала.

— Ой-йой-ой!

Боли́ть, гаряче! —

Кошеня нявчить і плаче.

— Обпеклось, зробило шкоду,
то хутчіш в холодну воду!

П'ять хвилин — і Киці ліпше:

— Пустувать не буду більше!

ГАРЯЧА
ПРАСКА

Хутчіш
в ХОЛОДНУ ВОДУ!

БОЛИТЬ,
ПЕЧЕ!

ОЙ-ЙОЙ-ОЙ!

МУДРА ПОРАДА

Світлана КРУПЧАН

Їжачиха сукню шила,
всі голки свої лишила.

Тут як тут їжаченята —
нумо, сукню дошивати.

Ножиці, голки та клапті —
все розкидали по хаті.

Ось зайшов сердитий тато:
— Що за ігри в вас, малята?

Знають діти, безперечно,
що голки — це небезпечно!

ЩОБ ГОЛКИ НАМ ПОЗБИРАТИ,
ТРЕБА ЛИШ МАГНІТ УЗЯТИ.

МАМИНА
СУКНЯ

ФОКУС-ПОКУС:

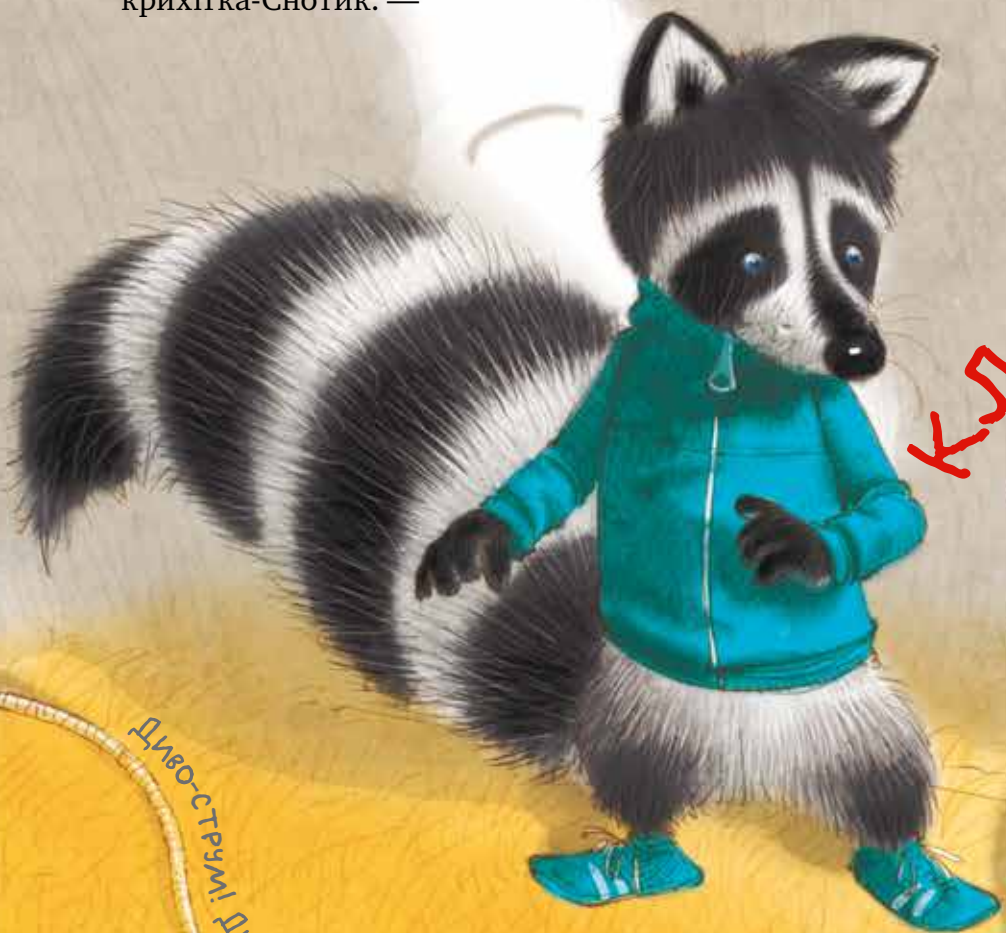
НА
МАГНІТ

ВСІ ГОЛКИ
ПРИЛИПЛИ
ВМИТЬ!

ДИВО-СТРУМ

Світлана КРУПЧАН

— Що таке цей диво-струм,
що біжить по дроту? —
у розетку загляда
крихітка-Єнотик. —

Диво-струм! Диво-струм! Диво-струм!
Диво-струм! Диво-струм! Диво-струм!

ПРИПИНІТЬ НЕГАЙНО!

Як в розетку увімкнуть —
праска вмить гаряча.
От би нам цей диво-струм
хоч би раз побачить.

— Це ідея! — каже Вовк. —
Ножиці тримай-но.
Ми розріжемо цей дріт...
— Припиніть негайно! —

Це зайшла Єнота мама
в дім цієї миті. —
Якщо дріт пошкодити,
СТРУМОМ МОЖЕ ВБИТИ!

НЕ НАМАГАЙТЕСЯ
ПОВТОРИТИ ЦЕЙ
ЕКСПЕРИМЕНТ!
**НЕБЕЗПЕЧНО
ДЛЯ ЖИТТЯ!**

ЗАГУБИТИСЬ ЛЕГКО

Леся АНТОНОВА

Плаче голосно Пінгвін:
загубив матусю він!
В магазині на машинки
подивитись він пішов,
а коли назад вернувся,
вже матусі не знайшов!

Натовп!

Гамір!

Скрізь!

Усюди!

— Ой! Рятуйте!

Що ж це буде? —

плаче так Пінгвіненятко, —
перелякане малятко...

Мама вмить на плач примчала,
заспокоїла й сказала:
— Не відходь, моя дитинко,
ні на крок, ні на хвилинку!

МОЯ МАШИНКА
«бі-бі!»

Скрізь ЗА РУКУ!
ЧУЄШ, СИНУ,
ТАМ, ДЕ ЛЮДНО, —
ОСОБЛИВО!

Вам це правило, малята,
теж потрібно пам'ятати
і за руку маму й тата
дуже міцно скрізь тримати!

МАМО!
КОЛИ МИ ЗНОВУ ПІДЕМО ДО МАГАЗИНУ?

У ПІСКУ

Леся АНТОНОВА

З піску Левенятко фортецю буде.
Ось стіни і вікна —
старанно працює...
Невдовзі набридло,
закинув совок:
— Я лапками буду
копати пісок.

Піску чималенько
у жменю взяло...
Та раптом
порізало лапку об скло!

Болить йому ранка:
— Ой, що ж тепер буде?!

В піску ж ТАК БАГАТО
всілякого бруду!

БАЧ, ЯК БУВАЄ?!

УГУ!

Матуся-Левиця синка врятувала:
і ранку промила,
і пластир наклала.

ТЕПЕР ЛЕВЕНЯ ПАМ'ЯТАЄ УРОК
і тільки
ЛОПАТКОЮ
РІЄ ПІСОК!

Усілякий
бруд!

ЖАБКА-НЕСЛУХНЯНКА

Світлана КРУПЧАН

Ліки є у кожному домі
і від жару, і від болю.
Є гіркі, солодкі, кислі,
та не всім вони корисні.

Треба знати, кому і скільки
і які приймати ліки.

ЖАБКА Ж СЛУХАТЬ НЕ ХОТІЛА
і ТАБЛЕТОК ЖМЕНЮ З'ІЛА.

ОЙ-ЙОЙ-ОЙ!
Щось мені м'ясоно!

Віу-віу!

Враз недобре стало їй:
опритомніла в швидкій.
ЖАБЦІ ДУЖЕ ПОЩАСТИЛО —
ВРЯТУВАТИ ЖАБКУ ВСТИГЛИ.

ЖМЕНЯ
ТАБЛЕТОК!

ЛЕГКОВАЖНИЙ ЄНОТИК

Світлана КРУПЧАН

Грався в кухаря Єнотик:
варить буцімто компотик.
Увімкнув плиту й залишив:
— Я піратом буду ліпше.

Як НАДИХАТИСЯ ГАЗУ,
ОТРУЇТИСЬ МОЖНА ЗРАЗУ!..

Пахне газом у квартирі —
вмить дзвонить на **«104»!**
Вікна й двері відчиняйте!
Тільки світла не вмикайте!

МОЖЕ, МЕНІ
ПОГРАТИСЯ В ПІРАТА?

Компотик

НЕБЕЗПЕЧНА ВИСОТА

Світлана КРУПЧАН

Мавпенятко-непосида
йде у гості до сусіда:
— Не роблю, як всі, я зроду!
Буду лізти по балкону.

— Небезпечно, п'ятий поверх,
не вигадуй, йди по сходах!
Геть не слухається татка
це уперте Мавпенятко.

На карниз ступило сміло,
зирк униз... і затремтіло.
В голові все замелькало,
і не втрималось.

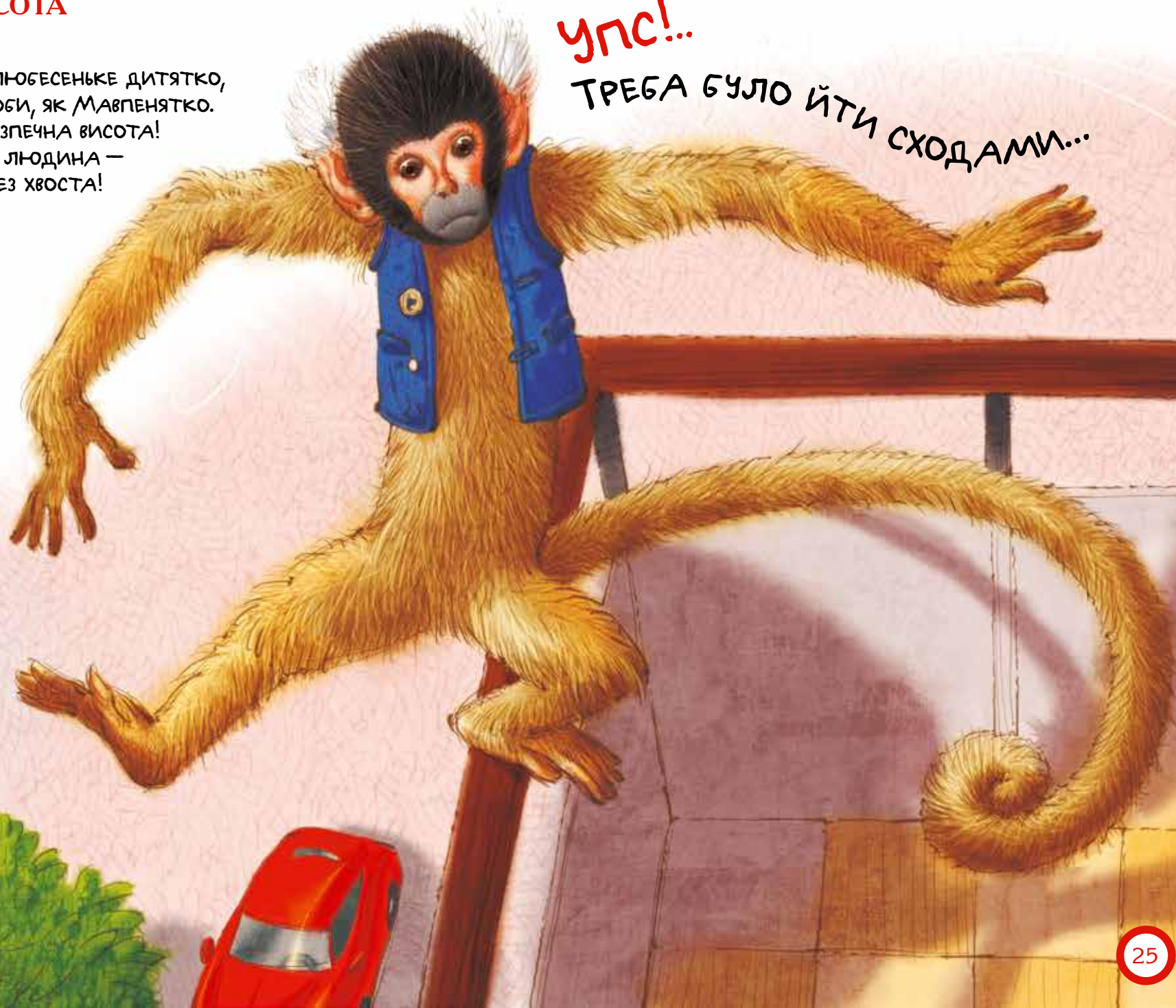
Упало.

Та, на щастя, Мавпенятко
має хвіст, не тільки лапки.
Тож хвостом оця тварина
зачепилась за жердину.

ТИ, ЛЮБЕСЕНЬКЕ ДИТЯТКО,
НЕ РОБИ, ЯК МАВПЕНЯТКО.
НЕБЕЗПЕЧНА ВИСОТА!
БО Ж ЛЮДИНА —
БЕЗ ХВОСТА!

УПС!..

ТРЕБА БУЛО ЙТИ СХОДАМИ...

КМІТЛИВІ КОЗЕНЯТА

Світлана КРУПЧАН

Двері мама зачинила,
Козенят самих лишила.

Знали добре Козенята,
що не можна відчиняти

лиходіям і злодюгам,
хуліганам, волоцюгам.

Та цей гість сказав відразу:
— Служба перевірки газу.

Опору ви не чиніть,
хутко двері відчиніть!

— Зараз я покличу маму, —
Козеня схитрило вдало,

бо й хвилини не минуло:
крадія, мов вітром, здуло.

Щоб поліцію позвати,

поспіши **«102»**

НАБРАТИ!

**ХУЛІГАН-
ЗЛОДЮГА**

МАМО!
ТУТ ЯКИЙСЬ
ДЯДЕЧКО
ПРИЙШОВ!

НЕУВАЖНИЙ КЕНГУРУ

Леся АНТОНОВА

Додому Кенгуру-малюк
прямує з магазину.
Несе маленький помічник
покупки у родину.

Дістав управно на ходу
з кишені телефона
і вже кричить:

— Я все купив:
і масла,
й два батони!

Забув геть зовсім Кенгуру
матусі застрогу
і на червоний світлофор
пішов через дорогу.

Вищали гальма у авто,
сигналили клаксони.
А на дорозі —
телефон,
і масло,
і батони...

Алло-о!
АЛЛО-О-О!
МАМО!
Я ВСЕ КУПИВ!

ФА-ФА!
ФА-ФА!
ФА-ФА!

Від переляку в Кенгуру
аж лапки затремтіли.
А поліцейський-постовий
кричав що було сили:

— Як хочеш цілим ти дійти
до рідного порога,
то на зелений світлофор
прямуй через дорогу!

Гав не лови,
уважним будь,
дотримуйся
закону!

**І НА ХОДУ
НЕ РОЗМОВЛЯЙ
НІ З КИМ
ПО ТЕЛЕФОНУ!**

БУДІВЕЛЬНИЙ МАЙДАНЧИК

Леся АНТОНОВА

Будмайданчиком бадьоро
Поросятко прошкувало.
Шлях хотіло скоротити,
бо у гості поспішало...

Раптом просто біля нього
величезна впала брила:
здійнялися хмари пилу!..
Поросятка ледь не вбило!

ПАМ'ЯТАЙ, МІЙ ЛЮБИЙ ДРУЖЕ:
ЩОБ НЕ ТРАПИЛОСЬ БІДИ,
ТИ МАЙДАНЧИК БУДІВЕЛЬНИЙ
СТОРОНОЮ ОБІЙДИ!

НАВІЩО Я ПІШОВ

ЧЕРЕЗ БУДМАЙДАНЧИК?!

БА-А-А-Х!
БА-БАХ!

ПІДСТУПНА НЕЗНАЙОМКА

Леся АНТОНОВА

На роликах Пандочка
мчала щосили.
Вона перегнати
Верблюда хотіла.
Спіткнулась,
упала,
забила коліно...
Аж раптом —
спинилася поруч машина.
Лисичка-красуня
виходить з авто
і в Панди питає:
— Штовхнув тебе хто?

СГОРІЙКА І АФЕРИСТКА

НА ПРІЗВИСЬКО
РУДА

МОДНЕ
МАНТО

Таку безпорадну
маленьку тваринку...
Ходімо в машину,
тримай апельсинку...

І Панда за Лискою
в моднім манто
іде, щоб сідати
в розкішне авто.

Та Пес-поліцейський
не згаяв моменту
і Лисці гукнув:
— Покажіть документи!

Ми стежили довго,
і ось врешті-решт
я маю вас взяти
уже під арешт!

Ви, діти, повинні
завжди пам'ятати:
**В АВТО ДО ЧУЖОГО
НЕ МОЖНА СІДАТИ!**

ТРАМВАЙ І ОЛЕНЯ

Леся АНТОНОВА

З трамвая на зупинці
виходить Оленя.
Маршрут йому знайомий:
курсує ним щодня.

Проїхати зі школи
повинно п'ять зупинок,
дорогу перетнути —
і ось його будинок!

Забуло Оленятко
про мамину пораду
і почало швиденько
трамвай обходити ззаду.

Аж раптом зупинилось,
почувши звук незвичний:
це гальмував щосили
й дзвенів трамвай зустрічний.

Злякався маленький Олень:
— Я ледь живим zostався,
і випадок трагічний
зі мною ледь не стався!

Про правила безпеки
не забувай ніколи!
Коли в садок прямуєш,
коли ідеш зі школи...

**ДЗЕНЬ-
ДЗЕЛЕНЬ!**

Запам'ятай, дитиночко,
таку мою пораду:
**ТРАМВАЙ ОБХОДЬ ПОПЕРЕДУ,
АВТОБУСА — ПОЗАДУ!**

**ЗУСТРІЧНИЙ
ТРАМВАЙ!**

НЕБЕЗПЕЧНІ ІГРИ

Леся АНТОНОВА

Сьогодні крихітка-Єнот
свій випробує скейтборд!

Ногою штовх —
і нумо мчати!

Ледь встиг водій
загальмувати...

Стоїть похнюплений Єнот,
а поруч — зламаний скейтборд.

Повинні діти ПАМ'ЯТАТИ:

біля доріг

НЕ МОЖНА ГРАТИСЬ!

А для веселих перегонів

є безліч парків,
стадіонів!

РЯТУЙТЕ-Е-Е-Е!

ФА-ФА!

ФА-ФА!

ФА-ФА!

Поки що цілий
скейтборд

A colorful illustration of a crocodile sitting in a blue bathtub. The crocodile is looking surprised, with its mouth open. Water is overflowing from the bathtub, and a shower curtain with pink polka dots is visible. The crocodile is wearing white shorts with pink polka dots. The text 'СИЛИ НЕБЕСНІ!..' is written in red above the crocodile. The page number '38' is in a red circle at the bottom left.

СИЛИ НЕБЕСНІ!..

ПОТОП

Світлана КРУПЧАН

Стукіт в двері,
крики,
лемент...

— Що?
Потоп?..
У кого?
В мене?..

Крокодил купався в ванній
і забув закрити крани.

А сусідам не до сміху:
з стелі капле, мов зі стріхи!

ЩОБ ПОТОПУ НЕ ВЧИНЯТИ,
КРАНИ ТРЕБА ЗАКРИВАТИ!

An illustration showing water dripping from a ceiling into a bathtub. Two red arrows point to the dripping water, with the word 'Буль...' written next to each arrow. The page number '39' is in a red circle at the bottom right.

Буль...

Буль...

ЩО МОЖЕ СТАТИСЯ?

Світлана КРУПЧАН

— Що може статися, —
каже Зайчатко, —
коли не тримати,
речей у порядку?

У мене тут завжди усе під рукою,
тож треба лишити кімнату такою.

І це не гармидер,
це все мені треба!
А купи речей на столі —
аж до неба.

Та якось синочка покликала мама:
— Подай-но ліхтарика, світла не стало,
бабуся в під'їзді, нічого не видно.
То ти допоможеш їй?
Зайчику! Сину!

Удруге, утрете вже мама гукає,
та мовчки Зайчисько ліхтарик шукає.

Бабуся, на щастя,
уже на порозі —
утрєох відшукати
ліхтарик не в змозі.

Ось він!

ДЕ Ж ЦЕ
ВІН?

ПРИГОДА НА ВОДІ

Леся АНТОНОВА

Родина Жирафів крокує на пляж.

— Матусю!

Який тут чудовий пейзаж! —

жираф'ячий голос над річкою лине. —

Татусю,

мені тут лише по коліна!

Забігла у воду, і тільки «буль-буль!..»

Та враз річковий тут з'явився патруль.

Пірнув аж на дно рятівник-Черепаха...

І вже на піску ця Жирафа-невдаха.

І плаче, й тремтить,

пригорнулась до мами...

Тварини на пляжі приходять до тями.

— Вода небезпечна! — сказав Бегемот. —

Там ями, каміння і коловорот!

Дитиночко, знай,
щоб уникнути біди,
САМА, БЕЗ ДОРОСЛИХ,
НЕ ЙДИ ДО ВОДИ!

Дз-з-з-з!

Дз-з-з-з!

ХОЛОДНО!..

Річковий
ПАТРУЛЬ

СОНЯЧНИЙ УДАР

Леся АНТОНОВА

Слоненя не слуха мами:
— Не вдягай мені панами!
Я у ній не симпатичне,
маю вигляд я незвичний.

Колір цей
не до вподоби,
муляє панам лоба...

На галявині звірята
грають у футбол завзято.
Бігають в панамках жваво,
сонце світить їм ласкаво.

А малому Слоненяті
не до ігор, не до жартів.
Розпашіло і спітніло,
ледь на сонці не зомліло.

В СЛОНЕНЯТИ,
МАБУТЬ, ЖАР:
СТАВСЯ
СОНЯЧНИЙ УДАР!

— Чом не слухалося мами?
Чом не одягло панами?.. —
каже мама Слоненяті
вже в лікарні,
у палаті.

ЩОСЬ МЕНІ ЗЛЕ!

Друзі
в ПАНАМКАХ

СПРАВЖНЯ ДРУЖБА

Світлана КРУПЧАН

Бобреня і Цуценя
щось вигадують щодня.
Ось на озеро звірята
лід ідуть перевіряти.

Першим став на лід Бобер,
Цуценя за ним тепер.
Затріщала товща льоду:
Бобреня — шубовсь у воду!

Цуценя знімає паска:

— ДРУЖЕ, ОСЬ,
ХАПАЙСЬ,
БУДЬ ЛАСКА!

Бобреня не розгубилось
і швиденько ухопилось.

Цілий місяць друзі будуть
лікувать страшну застуду.

— Як же добре, друже-Бобре,
що усе скінчилось добре!

ХАПАЙСЯ!

ТЯГНИ!

НЕБЕЗПЕЧНА ПРОГУЛЯНКА

Світлана КРУПЧАН

Плаче Зайченя-малюк —
провалилося у люк.
Ледве-ледве не втопилось,
а злякалося, забилося!
ЗНАЄ ХАЙ ДИТИНА КОЖНА:
НАСТУПАТЬ НА ЛЮК
НЕ МОЖНА!

ОЙ-ЙОЙ-ОЙ!
ПАДА-А-А-Ю!

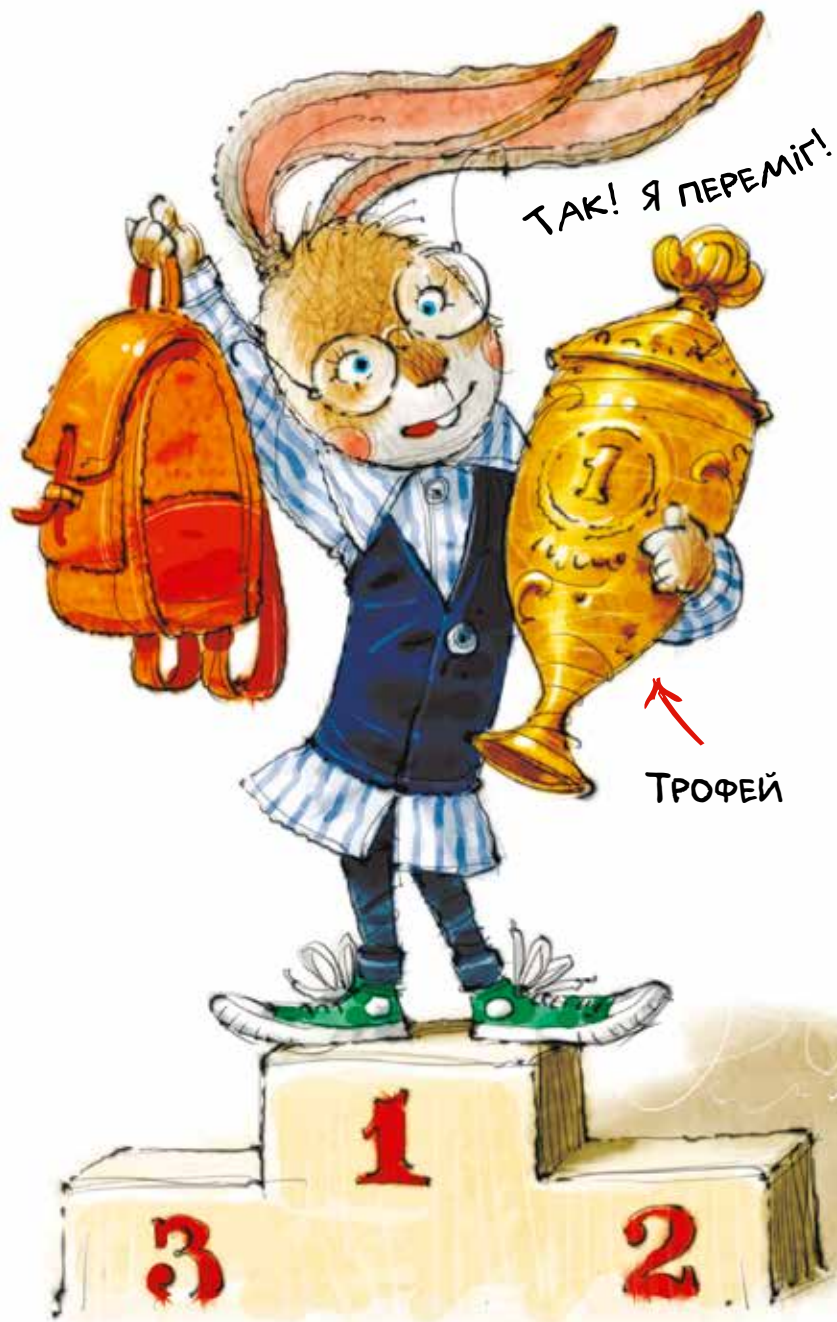

ХИТКИЙ
ЛЮК

Про
Культуру
Та
Етикет

МАЛО
НЕ ПІВ КЛАСУ

ОСОБЛИВІ ДІТИ

Світлана КРУПЧАН

— Зайчику, що сталося?

Ти чого так плачеш?

— Бо я косоокий, ма,
хіба ти не бачиш?!

Хлопці в класі дражняться:
«Заець-водолаз».

Окуляри кидали
у смітник не раз.
Не піду я в школу більш,
світ мені не милий.

І навіщо я живу
отакий красивий.

— Зайчику, синочку,
подивись на мене!

На кількох негідників
зважати не треба!

Ой, дзвінок... Хто там?
Прийшло

мало не пів класу.

— Де ти дівся, Зайчику?
Не заслаб ти часом?

Ми прийшли сказати те,
що безмежно раді:
ти у місті переміг
на олімпіаді!

Серед нас, малята милі,
люди є ще й особливі:
в когось з них фізичні вади,
хтось, можливо, хворий...
Научіться всіх приймати!
Будьте з ними добрі.
Щире слово, друзів віра
надають цим людям крила!

Люди з особливими
потребами такі самі, як і решта.
Найбільше вони хочуть почуватися
комфортно серед людей. Крім
особливих умов, їм потрібна лише
підтримка і допомога оточуючих.
Але в жодному разі не жалість
або посплажливість.

ЧАС ПІК

Світлана КРУПЧАН

Якось юнаки-Горили
у метро в час пік сиділи.
Тут в вагон зайшла

бабуся —
місце нема, стояти мусить.
Хлопці враз сховали очі —
удають, що спати хочуть.
Підхопився Крокодил,
хоч і сам не молодий:
— Пані Ламо, ось, сідайте,
на Горил цих не зважайте.
Як не соромно, Горили?
Мами вам не говорили:
літнім людям і малятам
треба місцем поступатись?

Завжди й скрізь і ти,
мій друже,
чуйним будь, а не байдужим.
Помагай усім посильно —
скажуть люди:
«От спасибі!»

УЖЕ СОРОМНО!

ЗАПАМ'ЯТАЙ:
ВИХОВАНА ЛЮДИНА, ЧОЛОВІК
ТИМ ПАЧЕ, ПЕРШ НІЖ ЗАЙНЯТИ
В ТРАНСПОРТІ СИДЯЧЕ МІСЦЕ,
ВАГІТНІ ЖІНКИ, ЛІТНІ ЛЮДИ,
ДІТИ АБО ІНВАЛІДИ.

КРОЛИК-ДИВАК

Світлана КРУПЧАН

З Англії до України
іде Кролик на гостину.
Зайчик гостю дуже радий.
Що і де побачить радить.
Із Хрещатика (в столиці!)
розпочати тур годиться!
Як завжди, у центрі натовп:
хто куди спішать звірята.
Не ступив

наш гість і кроку —
налетів він на Сороку,
зіштовхнувся
з Бегемотом,
що ішов,
роззявив рота.
Похитнувся,
впав на Жабку,
Дятлу збив
рукою шапку.

Все це сталося, тому що
Кролик правило порушив:
В Україні рух дорожній —
він для всіх правосторонній,
А англійці, навпаки,
ходять зліва, диваки!

ЛАСКОВО ПРОСИМО!

Всюди в ГРОМАДСЬКИХ
МІСЦЯХ ПІШОХОДАМ ПОТРІБНО
ТРИМАТИСЯ ПРАВОЇ
СТОРОНИ.

ЗА ЕТИКЕТОМ, У ЛІФТ ПЕРШИМ
ЗАХОДИТЬ І ВИХОДИТЬ ЧОЛОВІК.
З МІРКУВАНЬ БЕЗПЕКИ ДИТИНА ЗАХОДИТЬ
У ЛІФТ ПІСЛЯ ДОРОСЛОГО, А ОТ ВИХОДИТЬ —
ПЕРШОЮ. УВАГА! У ЛІФТІ Є АВАРІЙНА
КНОПКА ЕКСТРЕНОГО ЗВ'ЯЗКУ
З ДИСПЕТЧЕРОМ.

Ху-у-у-ух!
ПРОНЕСЛО!

У ЛІФТІ

Світлана КРУПЧАН

Чекають ліфт
в новенькій школі
Осел, Баран
і модник-Поні.
Чутно, що ліфт
вже дуже близько,
підходить ще красуня-Лиска.
Ліфт відчиняється, й мерщій
гуртом влітають жеребці.
Як тільки двері зачинились,
ті парубки таке зчинили!
По кнопках всіх
вони гамселять,
стрибають-скачуть
аж до стелі.
Зі страху Лиска ледве диха.
— Прощу, не треба, —
каже стиха.
Молодики угомонились
лише, як двері відчинились.
Вже їх чекала охорона
і строга вчителька — Ворона.
Тож Баранá, Осла і Поні,
можливо виключать зі школи.

КИЦІ НА ЗУПИНЦІ

Світлана КРУПЧАН

Ледь автобус зупинився,
напролом забігли Киці.
Виглядають вже з віконця,
збивши з ніг старого Лося,
перекинувши у Квочки
із Курчатами візочка,
вирвавши із рук у Лами
празький торт
і три тюльпани.

Друже, ти ж
не будь, як Киці, —
на автобусній зупинці
зачекай, щоб вийшли всі,
а тоді заходь мерщій!

НАІВСЯ ТОРТА...

ВИХОВАНА ЛЮДИНА НЕ
ЛИШЕ ДОЧЕКАЄТЬСЯ, ПОКИ
ВИЙДУТЬ ПАСАЖИРИ,
А Й ДОПОМОЖЕ ВИЙТИ ТИМ,
ХТО ЦЬОГО ПОТРЕБУЄ.

ЛАМА-ПЛЯМА

Леся АНТОНОВА

— Що, Ламо, в тебе
на кофтині?
Неначе справжня мапа світу?
— Це плями, ось ще
на спині! —
Сказала Лама діловито.

— Ось ця — на Антарктиду
схожа! —
Це від варення, вчора їла.
А ця — як океанське ложе.
Є пляма синя, жовта, біла...

— Чому ж не випереш
кофтині? —
Здивовано спитали в Лами.
— Та я ж в їдальню знову йтиму,
а отже, знову будуть плями!

Охайним будь, малюче,
плями
не прикрашають навіть Лами!

ЧИСТОТА —
ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я!

ЗАПЛЯМОВАНИЙ ОДЯГ, ЗАМУРЗАНЕ
ОБЛИЧЧЯ, БРУДНІ РУКИ, НІГТИ, ВОЛОССЯ
СПРАВЛЯЮТЬ УКРАЙ НЕПРИЄМНЕ
ВРАЖЕННЯ НА ОТОЧУЮЧИХ. ПРО ТАКУ
ЛЮДИНУ КАЖУТЬ, ЩО ВОНА НЕЧУПАРА,
ЗАМАЗУРА І НЕХЛЮЯ. ДРУЖИТИ
З НЕЮ НІХТО НЕ ХОЧЕ.

«СПРАВЖНЯ» ПОДРУГА

Леся АНТОНОВА

Вівця цілий день у Кози гостювала,
бо Кізка Овечку за подругу мала.
Коли повернулась Вівця до кошари,
— Ну як там Коза? — запитали в отарі.

— Ой, що там казати,
хорошого мало:
підстриглася Кізка,
і дуже невдало!

Дзвіночок у неї
звучить надто тихо,
а вчора увечері —
от так потіха! —

Коза зачепилася за огорожу
і впала, та так, що ходити не може!
І ріг в неї лівий коротший за правий...

— Ви ж подруги ніби?
Я, може, не правий? —
промовив сердито поважний Баран.

— Ви ж змалечку разом:
до річки, на лан...

Позаочі ти, бач пліткуєш про Кізку!
Так друзі не роблять! —
сказав дуже різко.

Отара Овечок
забекала лунко,
вони поділяли
товариша думку.
Позаочі хто свого друга
паплюжить,
той друга не вартий,
ніхто з тим не дружить!

Усім відомо, що пліткувати —
це погана звичка. А пліткувати
про найкращого друга — це ще й
підступно та нечесно, адже той,
хто пліткує, зраджує довіру.

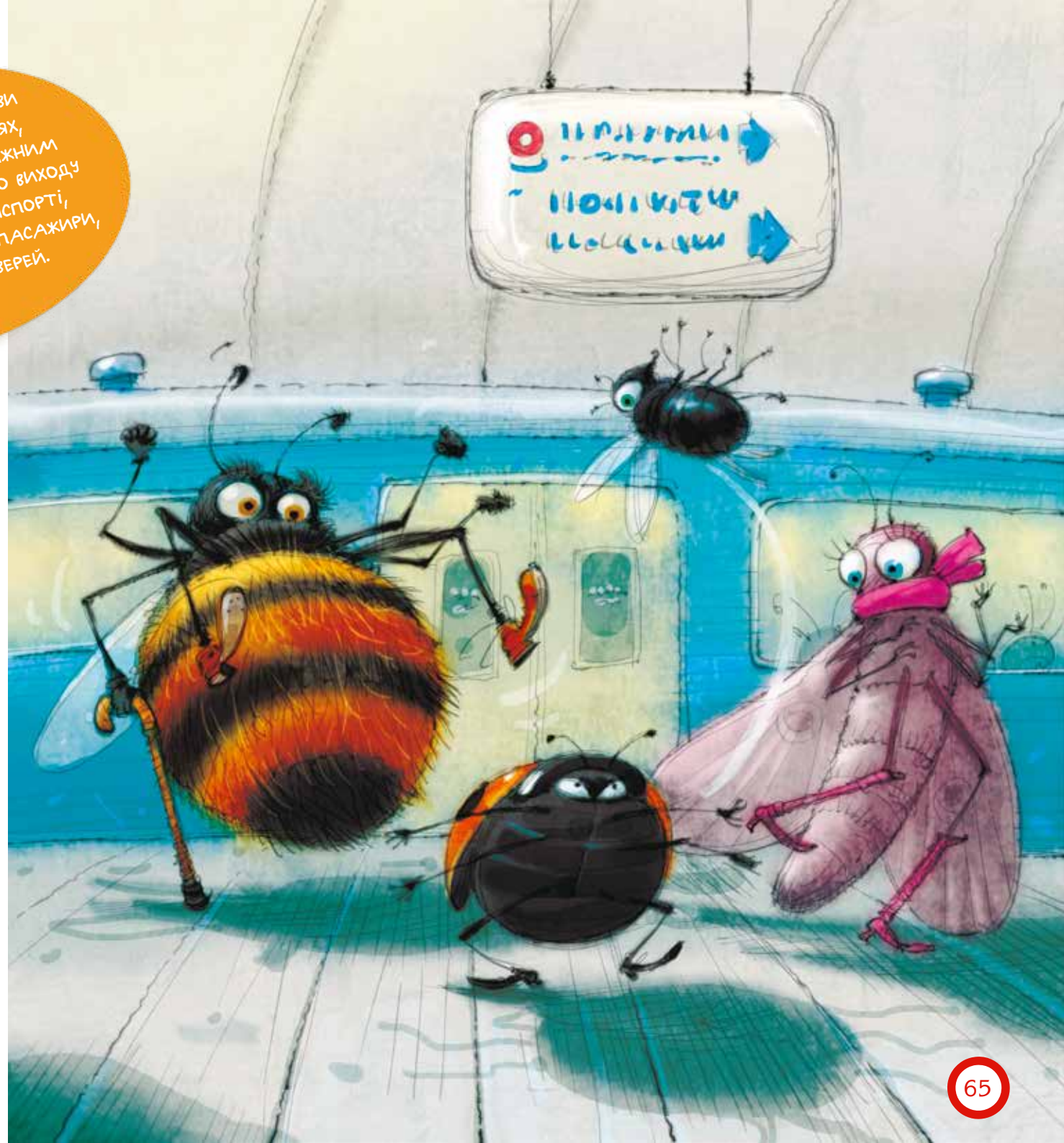
СОНЕЧКО — НЕ СОНЕЧКО!

Леся АНТОНОВА

Комахи їхали в метро:
Тля, Жук-Рогач, Метелик
і Муха, й Сонечко, й Комар,
ще й мудра Бабка й Джмелик.
І ось: «Зупинка Лісова!»
почули всі, та жваво
рвонуло Сонечко вперед,
штовх — вліво, штовх — управо.
На лапку наступило Тлі
і вдарило Метелика,
не пропустило до дверей
старесенького Джмелика...
На інші двері Жук-Рогач
виходив із вагона.
Без штовханини й стусанів
ступив він на платформу:
— Дозвольте вам допомогти,
вельмишановна Бабко,
валізу вашу піднести! —
І жук подав їй лапку.
— Оце так справжній
джентльмен!
Ви — сонечко, ви — диво!
— Насправді Сонечко — це я!
Кажу вам це правдиво!
Та Бабка вмить відповіла,
що Сонечком напевно
назвали не того жука.
— Поводьтесь, жуче, чемно!

ЩОБ УНИКНУТИ ТИСНЯВИ
У ВЕЛЕСЬОДНИХ МІСЦЯХ,
ПОТРІБНО БУТИ ДУЖЕ УВАЖНИМ
І ОБАЧНИМ. ГОТУЮЧИСЬ ДО ВИХОДУ
В ГРОМАДСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ,
ПОЦІКАВСЯ, ЧИ ВИХОДЯТЬ ПАСАЖИРИ,
ЩО СТОЯТЬ БІЛЯ ДВЕРЕЙ.

ОБМІНЯЄМОСЯ
ТЕЛЕФОНЧИКАМИ?

НАЧЕ В КУРНИКУ

Леся АНТОНОВА

У курнику хазяїн-Півень
Курей покликав голосисто:
— Ку-ку-ріку! Усі до мене!
Я вам приніс важливу звістку.
Ку-ку-ріку, сьогодні вранці,
коли я вийшов на подвір'я...

— Ко-ко-ко-ко, —

кричала Курка —

Чому тут знову стільки пір'я?

— Ку-ку-ріку! Важливі речі
я розповім всім зараз швидко.

— Ко-ко-ко-ко, —

встрявала Курка, —

щось Поросят давно не видно.

— Ку-ку-ріку! Усім увага!

Важливе щось сказати маю!

— Ко-ко-ко-ко, я на жердині
уже три дні сиділа скраю.

— Ку-ку-ріку!

Та скільки можна?

Дозволь мені домовити!

— Ко-ко-ко-ко, вже вечоріє,
піду, напевно, лапи мити.

І марно намагався Півень
сказати Курям щось важливе,
вони його перебивали
й вели себе так галасливо.

Поводьтесь чемно і культурно,
всім дайте висловити думку.
Ніколи не перебивайте,
не будьте схожими на Курку.

Погодься, спілкуватися
в шумних місцях дуже важко.
Тож, хай би де ти був — на уроці
чи на екскурсії, — потрібно
поважати мовця, не вигукувати
й не галасувати, заважаючи
всім довкола.

ЧУЖИЙ СЕКРЕТ

Леся АНТОНОВА

— Клянуся — нікому, клянуся — ніколи!
Їжак з Хом'яком йшли додому зі школи...
Дружили з дитинства: щасливі й веселі
вони неквапливо брели до оселі.
Базікали друзі про ліс і погоду,
про те, що готують дарунок Єноту,
про школу, футбол, про книжки і ракети,
комп'ютерні ігри й найбільші секрети...
— Відкрию я, друже, тобі таємницю:
в кіно запросити я мрію Тигрицю.
Про це не розкажуй, благаю, нікому.
Та тільки Хом'як повернувся додому,
як зразу ж набрав свою подругу Кицю:
— Їжак до кіно хоче вести Тигрицю.
А Киця скоріше дзвонити взялася
Слону, Крокодилу, Кроту, Черепасі.
На ранок, від Лева і до Хробака,
вже знали усі про секрет Їжака.

Весь день Їжачок вдома гірко ридає.
— У школі ніхто мене не поважає!
Я більше туди не піду, — бубонів.
Аж тут хтось у двері його подзвонив.
Їжак відчинив — на порозі Тигриця:
— Привіт, а мені розказала Синиця,
що ти у кіно мене мріяв позвати.
Ходімо сьогодні, навіщо чекати?

Щасливий Їжак кожен день ходить в школу.
Є друзів хороших доволі навколо.
Живе Їжачок той і більше не тужить,
а от з Хом'яком він відтоді не дружить.

ЧЕМНА ЛЮДИНА
НІЗАЩО НЕ ЗРАДИТЬ
ДРУГА І НІКОМУ НЕ ВІДКРИЄ
ЧУЖОЇ ТАЄМНИЦІ.
ХОЧЕШ МАТИ ЩИРИХ ДРУЗІВ —
УМІЙ ДРУЖИТИ!

У ТЕАТРІ

Леся АНТОНОВА

Аншлаг в театрі, як завжди,
тому що нині тут прем'єра.
З квитками входять до фое
Гієна, Пума і Пантера.

Вже третій пролунав дзвінок,
хвилина — і почнеться

диво...

Аж тут із галасом гучним
зайшла компанія криклива.

— Де наше місце?

— Де наш ряд?

— Мерщій сюди!

— Ось тут, здається!

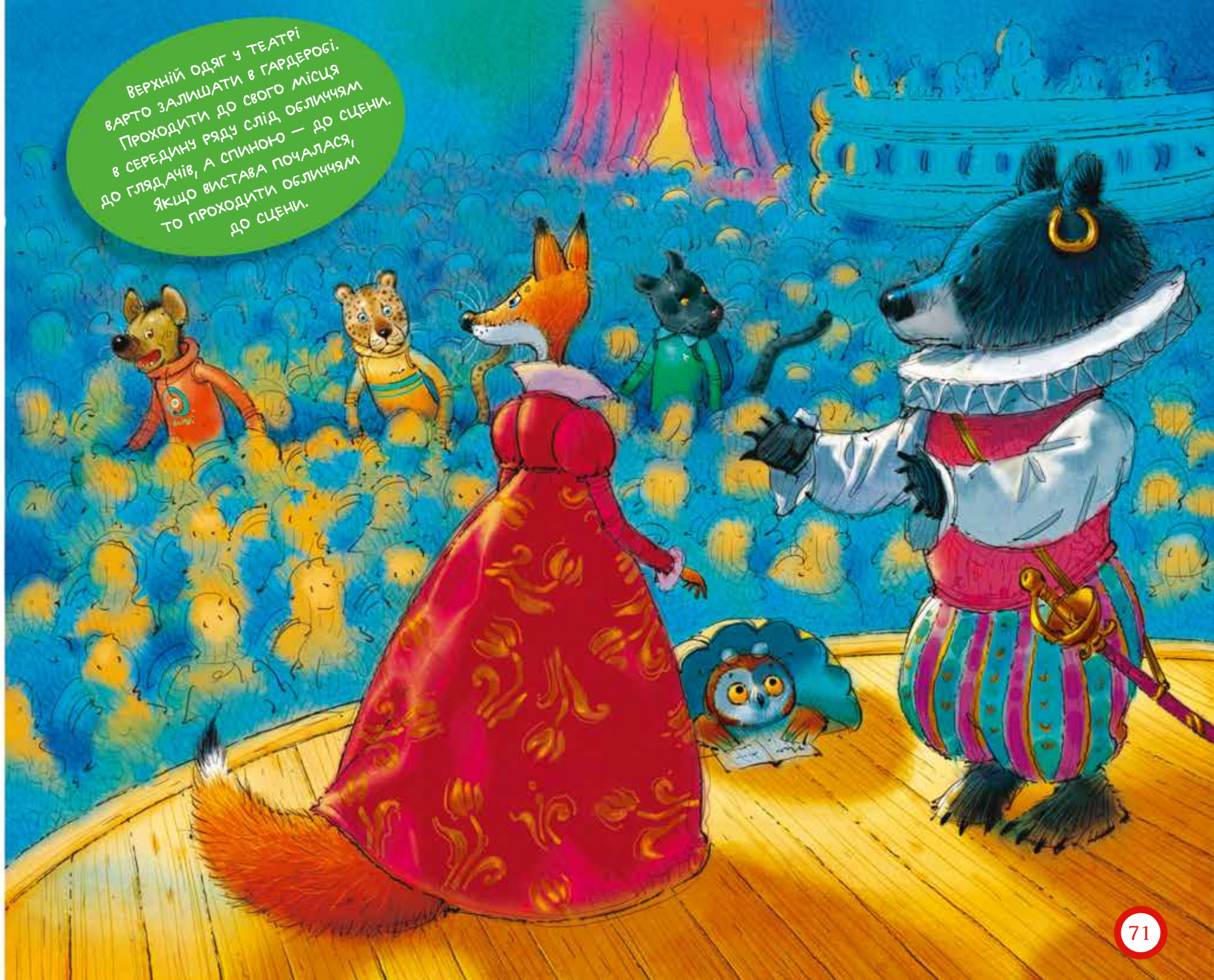
Пантера Пумі щось кричить,
Гієна голосно сміється.

Принишки в залі глядачі,
і настрою — як не бувало.

А трое друзів, навпаки,
йдуть на свої місця зухвало!

Мабуть, ніхто їх не навчав,
і їм ніколи не казали,
що після третього дзвінка
уже ніхто не йде до зали!
Якщо ж спізнився ти, бува,
затримався, застряг в заторі,
заходь тихенько! Поважай,
як глядачів, так і акторів!

ВЕРХНІЙ ОДЯГ У ТЕАТРІ
ВАРТО ЗАЛИШАТИ В ГАРДЕРОБІ.
ПРОХОДИТИ РЯД У СВОГО МІСЦЯ
В СЕРЕДИНУ РЯДУ СЛІД ОБЛИЧЧЯМ
ДО ГЛЯДАЧІВ, А СПИНОЮ — ДО СЦЕНИ.
ЯКЩО ВИСТАВА ПОЧАЛАСЯ,
ТО ПРОХОДИТИ ОБЛИЧЧЯМ
ДО СЦЕНИ.

Я в шоці!!!

У ТРАМВАЇ

Леся АНТОНОВА

Іде по маршруту
трамвай номер сім.
Комфортно і зручно
в салоні усім.
Бик книжку читає,
а Як вже куня,
Ведмідь за віконцем
пейзаж спогляда.
Тут трель пролунала
вхідного дзвінка.
Взяла телефон Антілопа струнка.
«Алло! Хто говорить?»
«Та ну! От так диво!»
«А він?»
«А вона?»
«Що за сукня? Красива?»
«О котрій годині?»
«З Козлом і з Джейраном?»
Був настрої хорошим,
а став — препоганим.
Ніхто не читає,
ніхто не куня,
ніхто у віконечко не спогляда.
Не тішать уже
краєвиди й пейзажі —
усі пасажери засмучені наші.
Чекають знервовано знову і знову:
коли ж Антілопа закінчить
розмову?

ЛІПШЕ Б
ТАНЦЮВАЛА!

72

КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА
В ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ ЗАВЖДИ
ДБАЄ ПРО ТЕ, ЩОБ НЕ ЗАВАЖАТИ
ІНШИМ. РІЗКІ ЗАПАХИ, ГУЧНА
МУЗИКА, ПРИВАТНІ РОЗМОВИ
МОЖУТЬ НЕАБЯК ДОШКУЛЯТИ
ЛЮДЯМ.

73

ТЕЛЯТА В ЦИРКУ

Леся АНТОНОВА

Ура! До цирку всі мерщій!
Жонглери, клоун, акробати.
Корова діток привела,
хай полюбуються Телята.

Арена! Барабанний дріб!

Від страху Слон
заплющив очі.

Під купол вже
летить гімнаст...

і раптом:

— Му! Я пити хочу!

— А я цукерку швидко з'їм!

І папірці зашаруділи.

А поруч з ними глядачі
незадоволені сиділи.

Не витримав нахаб Віслук:

— Як вам не соромно, Телята?

В антракті п'ють, їдять, жують.

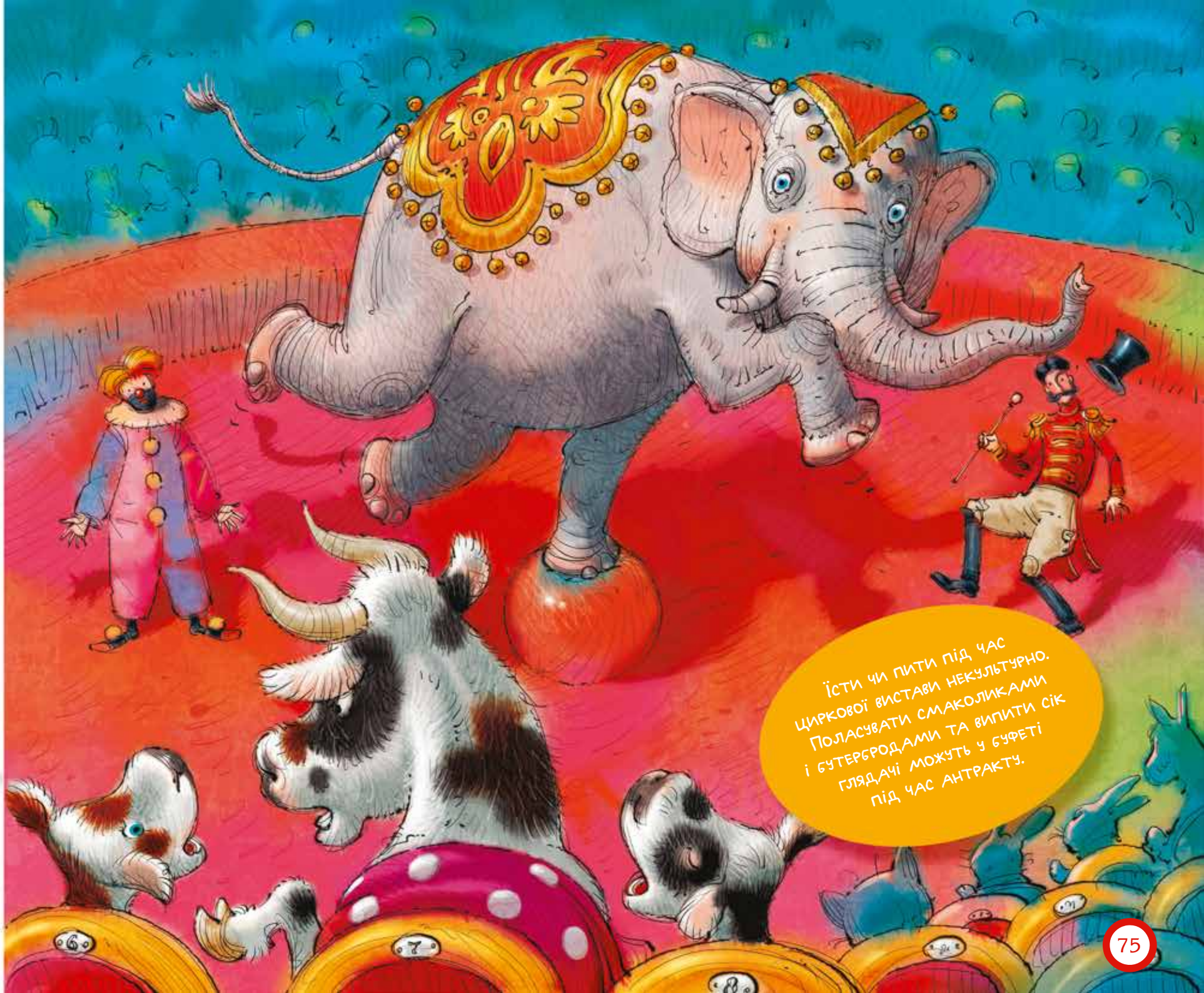
Ну годі всім нам заважати!

А ви, Корово, для дітей
купіть порадинок з етикету!

І тільки потім їх ведіть
в театр, у цирк чи до балету!

ОТ НЕНАЖЕРИ!

ЇСТИ ЧИ ПИТИ ПІД ЧАС
ЦИРКОВОЇ ВИСТАВИ НЕКУЛЬТУРНО.
ПОЛАСУВАТИ СМАКОЛИКАМИ
І БУТЕРБРОДАМИ ТА ВИПИТИ СІК
ГЛЯДАЧІ МОЖУТЬ У БУФЕТІ
ПІД ЧАС АНТРАКТУ.

«ЧЕМНІ» ГОСТІ

Леся АНТОНОВА

І ось новосілля.

Верблюд й Верблюдиця
сусідів покликали, як і годиться.
Свин, Свинка й Свинятко
вмостилися зручно
і стали вечеряти — весело й гучно!
Закинувши геть і ножі, і виделки,
копитами пхали до рота сардельку.
Компот розлили на нову скатертину,
салат перекинули, плов і сардини...

І рохкали-чавкали, і реготали,
і рильця весь час рукавом витирали.
Вже все на підлозі: і сіль, і гірчиця...
— Я в шоці, — сказала
на те Верблюдиця.
— Тепер зрозуміло, —
шепоче Верблюд, —
чому поросятами декого звать.

ЯКЕ СВИНСТВО!

Квапитися під час їди
НЕ МОЖНА. Клади до рота
НЕВЕЛИЧКІ шматочки їжі й РЕТЕЛЬНО
ПЕРЕЖОВУЙ їх. За столом НЕ РОЗМОВЛЯЙ,
ЩОБ НЕ ВДАВИТИСЯ. Якщо ж РАПТОМ
ПОХЛИНЕШСЯ, слід відвернутися
від столу і скористатися
СЕРВЕТКОЮ.

ЗАКОХАНІЙ УДАВ

Леся АНТОНОВА

У класі на парті нашкрывав Удав,
що він Анаконду нестямно кохав.
Нашкрывав сердечко,

нашкрывав стрілу,
великими буквами вивів: ЛЮБЛЮ!
І став Анаконду невтомно чекати,
щоб витвір мистецтва
отой показати.

Прийшла Анаконда,
поглянула сумно:

— Ти парту понівечив!

Це нерозумно!

Не можна, Удаве,
псувати майно!

Малесенькі діти

це знають давно!

Щоб про почуття нам свої розказати,
для цього не варто на меблях писати!

Рюкзак Анаконда швиденько відкрила
й листівку з сердечком

Удаву вручила.

Свій вчинок весь вечір Удав виправляв.

Він парту свою шліфував, фарбував.

Помилки свої зрозуміти важливо.

Щасливий Удав, й Анаконда щаслива!!!

ХИТРИЙ ЄНОТ

Леся АНТОНОВА

- Не стало лінійки! —
поскаржилась Качка.
- А в мене пропала
новенька стиралка!
- Подівся кудись
мій смачний бутерброд! —
похнюпивши носа, сказав Бегемот.
- Куди ж усе ділося? —
вчитель питає.
- Єнотик від сорому очі ховає:
— Та я поверну! Я узяв на хвилинку!
Віддам бутерброд твій, і гумку,
й лінійку...
- Якщо ти без дозволу
в когось щось взяв,
то це називається просто —
УКРАВ!!!

Від сорому став аж червоним Єнот.
Згадав, що він з'їв-таки
той бутерброд!

Якщо тобі конче потрібно
позичити щось, візьми за звичку
не лише просити дозволу на це,
а й домовлятися, коли
повернеш. Не забудь подякувати
за послугу.

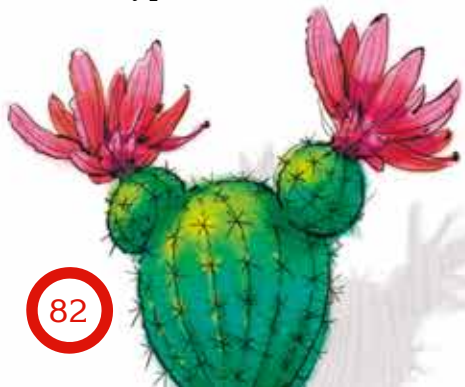
ЗАСТУДИВСЯ — СИДИ ВДОМА

Світлана КРУПЧАН

Вовчик з друзями давно
йти домовився в кіно.
До початку п'ять хвилин —
всі зібрались як один.
Де ж це Вовчик наш
подівся?

Чи, бува, не заблудився?
— Друзі, стійте, я вже є!
Роздягаюсь у фое.
Запізнився, вибачаюсь.
Щось недобре почуваюсь:
голова болить і спина,
й чхаю майже щохвилини.
Ніс тече, температура...
— В тебе, Вовчику, застуда.

Так не можна, —
Панда каже. —
Ти ж навколо всіх заразиш.
А про себе ти подумав,
чи ускладнення не буде?
— Так не можна,
чуєш, друже! —
кажуть друзі. — Ти одужуй!
А в кіно і через тиждень
ми гуртом з тобою підем!

Відповідальні люди за перших
ознак застуди залишаються
вдома. П'ють багато води
та чаю, часто провітрюють
кімнату, звісно, попередньо
порадившись із лікарем.

ВЕСЕЛИЙ ПОРАДНИК З ЕТИКЕТУ

ГАРНІ МАНЕРИ — ЦЕ НЕ ЯКАСЬ
ТАМ ЗАБАГАНКА. ЦЕ ЗРОЗУ-
МІЛА ДЛЯ ВСІХ МОВА
ВЗАЕМОПОВАГИ.

ГОТУЮЧИ ПОДАРУНОК НА ДЕНЬ
НАРОДЖЕННЯ ДРУГОВІ ПАМ'ЯТАЙ:
БУДЕ ЧУДОВО, КОЛИ ТИ ПОДАРУЄШ
САМЕ ТЕ, ПРО ЩО ВІН МРІЄ.
ЯКЩО ТИ НЕ ЗНАЄШ, ЩО ХОЧЕ ІМЕННИК,
ДАРУЙ ТЕ, ЩО ТОБІ САМОМУ (САМІЙ)
ХОТІЛОСЯ Б МАТИ.
У ЖОДНОМУ РАЗІ НЕ ДАРУЙ СТАРИХ
РЕЧЕЙ, ЯКІ БУЛИ У ВЖИТКУ.

ЯБЕДНИЧАТИ ПОГАНО.
БІЛЬШ ЧЕСНО Й ПОРЯДНО —
ЗРОБИТИ ЗАУВАЖЕННЯ
ТА ПОЯСНИТИ СВОЮ ПОЗИЦІЮ
ОСОБИСТО. ЩОПРАВДА, В ДЕЯКИХ
ВИПАДКАХ, КОЛИ ЙДЕТЬСЯ
ПРО БЕЗПЕКУ, ПОТРІБНО
НЕГАЙНО ПРИВЕРТАТИ
УВАГУ ДОРΟΣЛИХ.

ХОЧ БИ ХТО ЗВІЙШОВ
ДО КІМНАТИ — ДИРЕКТОР,
УЧИТЕЛЯКА, ЛЮДИНА ЛІТНЬОГО
ВІКУ ЧИ ДИТИНА, — ТОЙ, ХТО ЗА-
ЙШОВ, ВІТАЄТЬСЯ ПЕРШИМ.

ПЕРШ НІЖ ЗАЙТИ ДО ЗАЧИНЕНОЇ
КІМНАТИ, ЧЕМНО ПОСТУКАЙ
У ДВЕРІ!

КОЛИ ВІДЧИНЯЄШ ДВЕРІ,
ЩОБ УВІЙТИ АБО ВИЙТИ, ПОДИВИСЬ,
ЧИ НЕМАЄ КОГОСЬ ПОЗАДУ ТЕБЕ.
МОЖЛИВО, ПОТРІБНО ДОПОМОГТИ
ЛЮДИНІ Й ПРИТРИМАТИ
ДВЕРІ.

ГОТУЮЧИСЬ ВИЙТИ З ПЕРЕПОВНЕНОГО
ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ, ЗАВЧАСНО
ТА ВВІЧЛИВО ПОЦІКАВСЯ, ЧИ ВИХОДЯТЬ ЛЮДИ,
ЯКІ СТОЯТЬ ПЕРЕД ТОБОЮ.
ЯКЩО НІ, ПОПРОСИ ПОМІНЯТИСЯ
МІСЦЯМИ.

ЗАНАДТО ГОЛОСНО СМІЯТИСЯ,
ГАЛАСЛИВО СПІЛКУВАТИСЯ,
ПИЛЬНО РОЗГЛЯДАТИ
НЕЗНАЙОМИХ ЛЮДЕЙ —
НЕЧЕМНО!

ПЕРЕБУВАЮЧИ
НА ЕСКАЛАТОРІ, СТІЙ ПРАВОРУЧ,
ЧЕРЕЗ ОДНУ СХОДИНКУ ВІД
ЛЮДИНИ ПОПЕРЕДУ, ОБЛИЧЧЯМ
У НАПРЯМКУ РУХУ.

НЕЧЕМНО КРИЧАТИ КОМУСЬ
З ОДНІЄЇ КІМНАТИ ДО ІНШОЇ.
ЯКЩО ТИ ХОЧЕШ ПРО ЩОСЬ ДІЗНАТИСЯ
В ЛЮДИНИ (ТИМ ПАЧЕ У СТАРШОЇ),
ЯКА В ЦЕЙ МОМЕНТ ЩОСЬ РОБИТЬ ТАМ,
ПІДІЙДИ ТА КУЛЬТУРНО ЗАПИТАЙ.

Якщо якась зі страв
за спільним столом стоїть далеко
від тебе, не тягнися по неї, а попроси
того, хто сидить ближче, передати
її тобі. Класти смартфон біля своєї
тарілки ще більш неприйнятно,
ніж класти на обідній стіл лікті.

Перед тим, як зробити ковток,
запиваючи страву,
витри губи (руки) серветкою.
Масний слід, залишений
на склянці, має дуже
неестетичний вигляд.

Полотняну серветку,
що лежить біля тарілки,
перед початком застілля
слід покласти на коліна.
Маленьким діткам серветку
заправляють за комірець.

Не варто всі страви
нарізати ножом.
Котлети, запіканки —
усе, що можна подрібнити
виделкою, слід їсти,
не використовуючи ножа.

СТРАВИ ІЗ СПІЛЬНОЇ ПОСУДИНИ
НАКЛАДАЙ НЕ СВОЄЮ ЛОЖКОЮ
ЧИ ВИДЕЛКОЮ, А ТІЄЮ,
ЩО ЛЕЖИТЬ БІЛЯ ЦЬОЇ
ПОСУДИНИ.

РОЗГОЙДУВАТИСЯ ЗА СТОЛОМ
НА СТІЛЬЦІ НЕ ТІЛЬКИ
НЕ КУЛЬТУРНО,
А Й НЕБЕЗПЕЧНО.

ЯКЩО ТОБІ ТРЕБА ВИЙТИ
ДО ВБИРАЛЬНІ, НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО
ОГОЛОШУВАТИ ПРО ЦЕ.
ДОСТАТНЬО СКАЗАТИ: «Я ЗАРАЗ ПОВЕРНУСЯ».
СЕРВЕТКУ В ЦЬОМУ РАЗІ
СЛІД ПОКЛАСТИ НЕ НА СТІЛ,
А НА СТІЛЕЦЬ.

КОЛИ КАШЛЯЄШ, ПОЗІХАЄШ
АБО ЧХАЄШ, СЛІД ПРИКРИВАТИ
РОТА РУКОЮ ЧИ СЕРВЕТКОЮ.
А ЩЕ НЕ ВАРТО ШМАРКАТИСЯ
НА ЛЮДЯХ.

НЕ МОЖНА НА ЛЮДЯХ
КОЛУПАТИСЯ ПАЛЬЦЯМИ
В НОСІ, В РОТІ (МІЖ ЗУБАМИ), У ВУХАХ.
ПО-ПЕРШЕ, ЦЕ НЕГІГІЄНИЧНО —
НА РУКАХ ПОВНО МІКРОБІВ.
А ПО-ДРУГЕ, ДУЖЕ НЕКУЛЬТУРНО.

КОЛИ ЛЮДИ ЦІКАВЛЯТЬСЯ,
ЯК ТВОЇ СПРАВИ, ДАЙ КОРОТКУ
ВІДПОВІДЬ. А ПОТІМ ОБОВ'ЯЗКОВО
ТЕЖ ЗАПИТАЙ ПРО ЇХНІ СПРАВИ.

ДЕЯКІ ЗВУКИ, ЯКІ ВИДАЄ
НАШ ОРГАНІЗМ, ХОЧ І ПРИРОДНІ,
АЛЕ В ЛЮДНИХ МІСЦЯХ НЕ ПРИЙНЯТНІ.
ЯКЩО Ж ІЗ КИМОСЬ ПРИ ТОБІ
ТАКИ СТАВСЯ КОНФУЗ,
НАЙКРАЩЕ — ВДАТИ, ЩО НІЧОГО
НЕ СТАЛОСЯ І НІ В ЯКОМУ РАЗІ
НЕ ВАРТО СМІЯТИСЯ. А ТОЙ, З КИМ
ТАКЕ ТРАПИЛОСЯ, МАЄ
ТИХЕНЬКО ПЕРЕПРОСИТИ ТА ВИЙТИ
ДО ВБИРАЛЬНІ.

БЕЗ ВАГОМОЇ ПРИЧИНИ
НЕ ПЕРЕБИВАЙ ДОРΟΣЛИХ,
ЯКІ РОЗМОВЛЯЮТЬ
МІЖ СОБОЮ.

НАМАГАЙСЯ БУТИ
СТРИМАНИМ І НЕ ПОКАЗУВАТИ
НА ЛЮДЯХ СВОЇ НЕГАТИВНІ
ЕМОЦІЇ.

Пр ВередуНІВ ма НеСлуХІВ

ЗУБНА ЩІТКА

Леся АНТОНОВА

— Кусюча,
колюча,
жахлива вона!
Шкребе мені ясна
ця щітка зубна!
Не чищу ж я вранці
чомусь своїх ніг,
а зуби й без щітки
всі білі як сніг!

Так ранок завжди починався у Люби,
тому й заболіли її «білі» зуби.
Хто має, малята, таку згубну звичку,
той матиме зуби темніші за нічку.
Вже тиждень в садочку не бачили Люби —
щодня у дантиста лікують їй зуби.

У лікаря
навіть
урвався терпець:
— Сім пломб
я поставив!
І це не кінець!
Ти, дівчинко, чула
про щітку,
про пасту?
Чому в тебе в роті
такі негаразди?

Відтоді дівча чистить зуби щоранку:
як тільки прокинеться, після сніданку.
І ввечері теж чистить дівчинка зуби,
тепер вони гарні й здорові у Люби!

НЕПРИБРАНА ПОСТІЛЬ

Богдана БОЙКО

В Марійки мама запитала:
— Чому ти постіль не прибрала?
Давненько встала ти, дитино!
Уже дванадцята година!
— Так, згодна, встала я давненько...
— То постіль прибирай хутенько!
— Та там ведмедик, мамо, спить...
Не хочу я його будити!
Марійці мовила матуся:
— Будь ласка, доню, не лінуйся,
бо, відчуваю, до весни
ведмедик бачитиме сни...

ЗАГУБИЛА ГОЛКУ НІНА

Грицько БОЙКО

Загубила голку Ніна,
Стала Ніна
На коліна:
Знайшла голку,
Та не шила —
Ніна нитки загубила.

Загубила нитки Ніна,
Стала Ніна
На коліна:
Знайшла нитки,
Та не шила —
Ніна голку загубила...

Цього вірша про дівчатко
Починай читать спочатку.

НЕ ПЛАКАЛИ

Грицько БОЙКО
Скоромовка

Ми плакати —
Не плакали:
Нам плакати
Нема коли.

ВАСИЛИНКА ВАСИЛИНКА Й МАША

Грицько БОЙКО
Скоромовка

Ой, весела
Василинка,
Василинка-
Веселинка.
А Маша,
Мов кваша:
Кисне й кисне
Маша!

ВАСИЛИНКА

МАША

ФРЕД

ДІВЧИНКА ЗАПЛАКАЛАСЬ

Грицько БОЙКО

Дівчинка заплакалась,
Дівчинка розкисла —
Личенько скривилося,
Губонька обвисла.

Подивилась в дзеркало
І себе злякалась.
Та уже не плакала —
Тільки усміхалась!..

ОЙ!
ХТО ЦЕ
В ДЗЕРКАЛІ?

ГОРЛОПАНИТЬ:
«А-а-а-а-а!!!»

АРХИП ОХРИП

Грицько БОЙКО
Скоромовка

Кричав Архип,
Архип
охрип.
Не треба Архипу
Кричати
до хрипу!

КАВУНИ НЕ ВИННІ

Грицько БОЙКО

— Де це ти порвав
штани?
Лазив знов по кавуни?
— Кавуни не винні:
Лазив я по дині!

БУЛО Б ДВА

Грицько БОЙКО

І плаче, і рюмсає
Брат без кінця:
Згубив він сьогодні
Свого олівця.

Ми брата втішали,
Як тільки могли, —
Вже інший йому
Олівець ми дали.

Але не стихає
Малий плаксунець...
— Чого тобі плакати?
Вже ж є олівець!

І тут ми крізь сльози
Почули слова:
— Коли б не згубив,
То було б тепер два!

ІНОПЛАНЕТЯНИ

Леся АНТОНОВА

Із роботи стомлена
під вечір
увійшла матуся
до квартири.
— А чому розкидані
всі речі? —
строго запитала
в доньки Іри.

Зрозуміла Іра настрої неньки,
сплеснула в долоні театральню,
пояснила їй усе швиденько:
— Мамо,
слухай,
це було реально!

У ШАФІ
ПОРАЖЛИСЯ
ПРИБУЛЬЦІ?!
↓

В нас сьогодні прямо у кімнаті
приземлились інопланетяни!
Геть такі маленькі й волохаті,
як той песик в тітоньки Тетяни!

Ще не встигла мовити я слова,
як вони порозкидали речі!
Їм не зрозуміла наша мова,
і тепер — збирати все малечі?!

Каже мама:
— І-но-пла-не-тя-ни?!
А скажи мені,
моя лисичко,
в них немає
подруги Оксани
і червоних стрічок
у косичках?

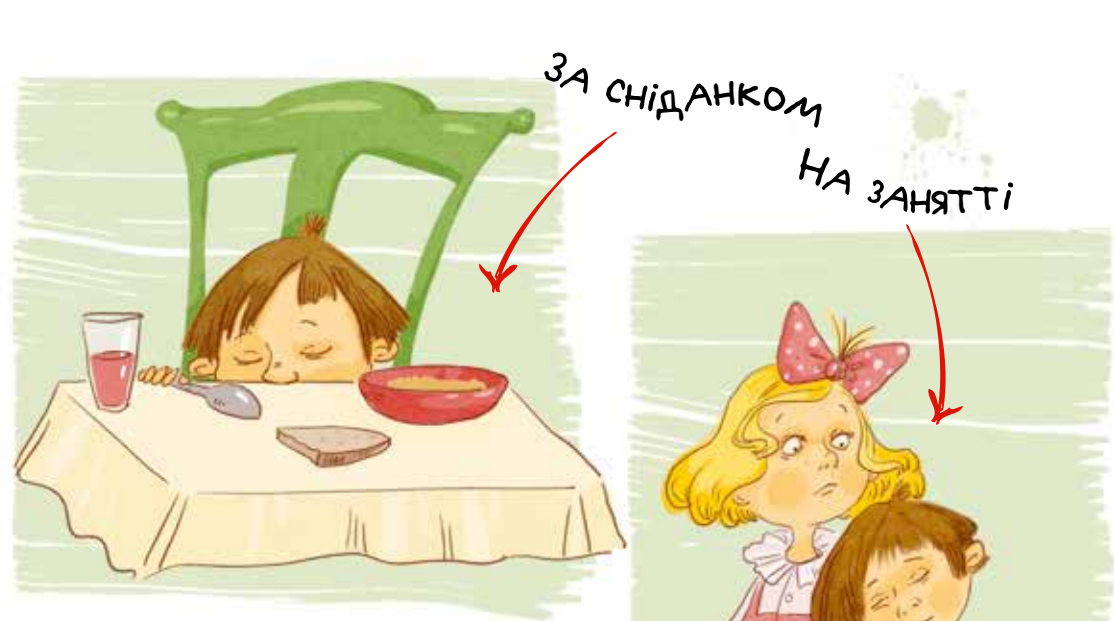

У ванні
ВСТАВАЙ!

СОВА

Леся АНТОНОВА

Увечері спати
лягає родина
та вкласти не можна
молодшого сина.
— Не хоче ще спати моя голова,
і тіло не хоче, мабуть, я сова!

ЗА СНІДАНКОМ
НА ЗАНЯТТІ

А вранці не може піднятись
хлопчина:
хоч бий в барабан —
не проснеться дитина!

Питає матуся у сина, у Вані:
— Де Стасик, не бачив?
— Та спить він у ванній!
— Де Стасик? — питає матуся у Феді.
— Та спить він, матусю, тепер в туалеті!

Усі одягнулись, чекають на ганку —
а Стась ще куня, не доїв він сніданку.
Вже тато везе малюка до садочка,
а Стасик дрімає, скрутившись клубочком.

Він спав на прогулянці та на занятті,
зіперся зручненько на плечико Каті.
— Сонько наш іде! — кажуть Віта і Ася
завжди, як побачать ще здалеку Стася.

Щоб бути бадьорими, любі малята,
увечері вчасно вкладайтеся спати!

НА ПРОГУЛЯНЦІ

**ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ
В МАГАЗИНІ ІГРАШОК,
або ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ
НЕВИХОВАНИХ ДІТЕЙ**

Леся АНТОНОВА

Хочеш іграшку новеньку?
Попроси купити неньку,
а якщо відмовить мама,
треба діяти за планом:
іграшку вхопи руками,
тупати почни ногами,
ще волати до безтями
і махати кулаками.

Біля ніг качайся в татка,
верещи, як поросятко.
Стань червоним, наче мак,
повзай задки, як той рак.

Вигинаючись дугою,
дригай лівою ногою.
Так роби зо дві години
на підлозі в магазині.

Скажуть люди:
— Як же добре,
що не в нас такеє горе!
Бідолашні ті батьки,
в кого діти отакі.
Наше — не таке дитятко,
Вова (ім'я дитини) —
просто янголятко!

КОШЕНЯ

Леся АНТОНОВА

Поранило лапку
мале кошенятко,
нявчить на подвір'ї
нещасне звірятко.
Відкрилось вікно
на балконі у Люди.

Няв!

Няв!

— Чого репетуєш? Ще сплять усі люди!
Дістало мене вже ти,
годі нявчати! —
дівча роздратовано стало кричати.
Тут вийшла з під'їзду навпроти Ганнуся:
— Киць-киць,
йди до мене!
Тремтиш?!

Не хвилюйся!

Погладила ніжно вона кошенятко —
і вмить перестало нявчати звірятко.
Воно притулилось до дівчинки любо...
З балкона здивовано дивиться Люба:
чомусь нявкотіння
вона вже не чує...

Не знала вона,
що і слово лікує.

Няв!

Няв!

Скільки можна...
НЕ НЯВКАЙ!

Мур-рр!

ТРЕБА БУЛО
БІЛЬШІ ШТАНИ НАДЯГНУТИ!

ЩЕ Й ТОРТ!

ДЕСЯТОК
МЛИНЦІВ

ТРИСЬ!!!

МА-А-А-ЛО...

МОРОЗИВО

ПЕЧИВО

ТІСТЕЧКО
З КРЕМОМ

ВАТРУШКА

ПИРІЖОК

ТОРТ

ПОСНІДАВ

Леся АНТОНОВА

— Я супу не хочу!
Я хочу ватрушку!
Не їм я салатів!
Давайте пампушку!
Обідав,
вечеряв
чи снідав Антон,
таке було чути завжди за столом.

Він з'їв на перерві два тістечка з кремом,
десяток млинців із малиновим джемом!
Та ще пиріжечка тримав у руці...
Аж раптом його затріщали штанці!
Ну й вибухнув реготом весь перший клас!
Не смішно ж Антону — похнюпився враз.

Не їжте, малята, аж стільки ніколи!
Завжди
харчування
хай буде
здоровим!

І МЕНІ...

А всі в КВАЧА ГРАЮТЬСЯ...

Сашко з усіма
розмовляв так в садочку.
Тепер він самотньо
сидить в холодочку.
Юрбою повз нього
біжить дівтора:
— Хто перший —
той водить!..
Хутчіше!
Ура!
Всі граються діти!
і Костя, і Даша...
Чому ж це сумує
на лавці наш Саша?..

ХВАЛЬКО

Леся АНТОНОВА

«Це яблуко в тебе?

І як?

Соковите?» —

питає Сашко у Іллі діловито.

«А в мене от яблуко — більше й смачніше».

«Ця куртка не модна. У мене — модніша!»

«Ух ти, які в тебе моделі машинок!

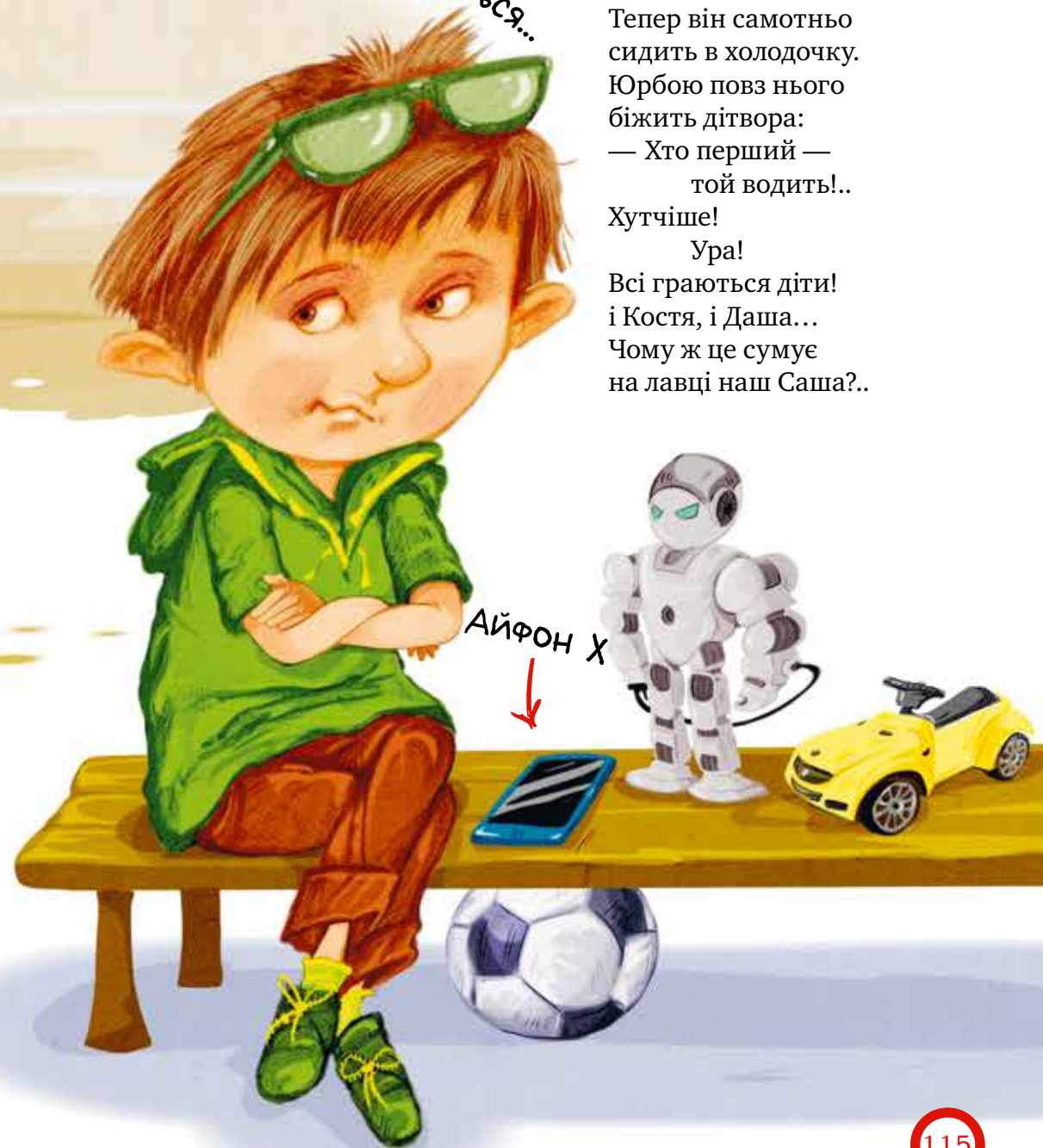
Я маю крутіші! На гумових шинах!»

«А ти підтягнешся разів хоча б п'ять?

От я можу легко хоч сто двадцять п'ять!»

«Це що в тебе, Катю, новий телефон?

А в мене давно вже останній айфон!»

МИЛО ДЛЯ МІЛИ

Леся АНТОНОВА

Є одна проблема в Мілі:
рук вона не миє з милом.
А навіщо? А для чого?
Мило Мілі ні до чого.

Каже Міла урочисто:
— Я й без мила буду чиста!
Не вигадуйте проблеми!
Зайві мило і вода!
Та одного разу з нею
сталася-таки біда...

Не помивши рук на танцях,
з'їла Міла бутерброд:
раптом їй мікроби з пальців
устрибнули прямо в рот.

МІКРОБНИЙ
ДЕСАНТ

В АТАКУ!!!

СМАЧНО?..

Брудні
руки

Вже на вечір Міла мала
біль, нудоту через них.
Потім Мілу лікували—
ой, зазнала днів сумних...

Тож тепер маленька Міла
миє руки тільки з милом!

Усі НА ШТУРМ!!!

ВИНИЩУВАЧ МІКРОБІВ

Тс-с-с!

ПЛІТКИ

Леся АНТОНОВА

Є звичка погана у нашої Злати:
Усе їй про всіх дуже хочеться
знати.

Чужі таємниці і друзів
секрети
біжить розказати
скоріш од ракети.

Шепоче на вухо
вже Злата Марині:

— А Владик троянди
приніс... для Ірини.
Марійка сьогодні
прийшла без пенала.
А Васю навіщось
Ілона шукала...

Я-я-я?!
Ніколи нікому!

ТАК
БУЛО?

Чи ні?

Дивується Злата,
запитує Зою:
— Чому це не хочуть
дружити зі мною?
Поглянула Зоя
на Злату без жалю
і мовчки відсіла
від неї подалі.

А ЗНАЄШ...

БОЯГУЗКА

Леся АНТОНОВА

Коли батьків немає вдома,
від страху аж трясеться Тома.
Їй увижаються потвори,
що заховалися за штори.
Як не лякаться бідній Томі —
чатують монстри в неї вдома.
Немає тата і матусі —
пішли у гості до бабусі.
І вже ревти готова Тома,
сама ж бо з братиком удома.

Аж тут заплакав братик Рома:
— Сестричко, де ти?

Де ти, Томо?

— Я тут, не бійся,

любий брате.

Я можу вже про нас подбати! —
сказала Тома так відважно,
що подивився брат поважно.

І зрозуміла раптом Тома:

— Нам геть не страшно вдвох удома.

Бо ігри є, книжки і фільми,
розваги, пустощі, мультфільми.

І Тома почала сміятись —
веселим ніколи боятись!

МИРОСЮ,
ДЕ ТВІЙ ПАЛЬЧИК?

НЕКУЛЬТУРНИЙ ПАЛЬЧИК

Леся АНТОНОВА

У маленької Миросі
щохвилини пальчик в носі.

ПАЛЬЦЯ
ЗЛАМАЄШІ!

Длубає Миросю вправно,
ніби там якісь скарби.
І нічого б не змінилось,
не змінилося б, якби...

Раз дівча полізло в носа:
щось шукати, видно, мало,
а позаду біг Володя
і штовхнув її зухвало.
Від удару пальчик в носі
боляче штрикнув Миросю.
— Ой! — злякалась Мирослава.
— Бу-га-га, — сміявся Слава. —
Ви погляньте, у Миросі
буде третя дірка в носі!

Рятували ніс до ранку,
лікували в носі ранку.
Тож відтоді та Миросю
вже не длубається в носі!

ЦЕ
ЧІПАЙ!

122

ДАЙ НАМ СПОКІЙ!

ЦІНЬ-ЦВІРІНЬ!
А ДЕ ПРИВІТ!

НЕВВІЧЛИВО

Леся АНТОНОВА

Іде з садка Семен додому.
— Привіт! — кричить
йому знайома.
Мовчить у відповідь
хлопчина.
— Це що, німа
у вас дитина? —
запитує матусю жінка.
— Ні, просто він іще дитинка!

— Я не малий,
мені чотири!
Я вищий за сусідку Іру!
— І справді,
ти великий, друже,
але ж нечемний,
навіть дуже.
Не має значення
твій вік
і те, який ти вже
на зріст...
Сказати-бо
привіт, спасибі
під силу і малій дитині.

МОВЧУНІ!

АЛЕ Ж НЕЧЕМНИЙ,
НАВІТЬ ДУЖЕ.

123

ДЕ МІЙ ПУЛЬТ?!

ТАРАРАМ!

Наталія АЛЕКСЄЄВА

У кімнаті — тарарам!
Іграшки і тут, і там!
Олівці, солдатика,
книжка з математики,
п'ять машин і пістолет,
м'яч, рогатка, арбалет.
Як каміння на дорозі,
скрізь конструктор
на підлозі.

Зранку грався тут Степан.
А тепер сидить, мов пан.
— Я не буду прибирати.
Я умію тільки гратись.
Прибирає хай матуся.
Я мультфільми подивлюся.
Та й гайнув вмикати —
Замелькали п'яти.

КОНСТРУКТОР

БРИСЬ!
ЦЕ МОЯ КЛІТКА!

Няв! ЩО ЗА БЕЗЛАД!

— Чом, Степанчику, ридаш?
Ніжку чом ти розтираеш?
Ніжці боляче зробив?
На конструктор наступив?

Небезпечні бачиш, друже,
під ногами речі дуже!

Тож, малята, бавтесь, грайте,
Тільки іграшки збирайте!

КНИЖКА

Гав!
НІ ПРОЙТИ, НІ ПРОЇХАТИ!

МАШИНКА

НЕ Я!

«НЕ Я»

Олена РОГОВЕНКО

Мама засмучена,
тато сердитий —
хтось під вікном
повитоптував квіти.
Дивне якесь в хулігана ім'я:
хлопчик чи дівчинка
зветься «не я».

Квіти

НЕ Я!

— Вірус брехні, —
каже лікар
знайомий. —
Він небезпечний
і в світі відомий.
Ніс починає рости
в брехуна,
згодом стає,
наче хобот
в слона!
— Олю, — питає
сестричку Денис. —
Глянь, чи, бува,
в мене ніс
не підріс?

І НЕ Я!

Вчора тарілку
«не я» той розбив,
хвіст кошеняті
«не я» прищемив,
сукню новеньку
«не я» розірвала,
дідові капці
«не я» заховала.

— Що за хвороба? —
дивуються люди.
Чи епідемії в місті
не буде?

НЕ Я!

У КОГО НЕГАРНА МОРДА?

А КИРПАТИЙ?

Плаксія віслук послухав:
— Чуеш, Олексію,
ми з тобою дуже схожі,
так ЙЙ-А-А-А умію!

ПЛАКСІЙ

Олена РОГОВЕНКО

Жив на світі Олексій.
Мав він прізвисько Плаксій.
Все тому, що цей хлопчина
плакав просто, без причини.

Плаче він, як сонце бачить,
через дощ холодний плаче.
Пиріжок вхопив гарячий —
знову наш Плаксійко плаче...

Раз прийшли до зоопарку
Олексій і тато.
І одразу там почав
син вередувати:

— Чом не видно бегемота?
Крокодил зубатий!..
В мавпи морда не така,
а ведмідь кирпатий.

ІА-А-А-А!

І мені ліньки!

ЧИР-ЧИР

ЛЕДАР

Олена РОГОВЕНКО

Андрійкові ліньки
щоранку вставати,
вмиватися ліньки
й штанці одягати.
Андрійка годує
з ложки матуся,
за вушками чухає
добра бабуся.

Мені ліньки!

Несе на руках
у садок його тато,
бо ніжками хлопцеві
лнньки ступати.
Йому нецікаві
розваги веселі:
футбол, малювання,
книжки, каруселі...

ГА-А-А-М!

І друзів немає у цього Андрія,
бо ледар-хлопчина
дружити не вміє.

Гав!

ЮЛЯ-ВЕРЕДУЛЯ

Світлана КРУПЧАН

Хто не знає, діти, Юлю,
Юлю — справжню вередулю.

Ось кричить вона:

— Не хочу
одягати я сорочку!

Зуби чистити
набридло,
хочу пончика з повидлом!

Покотились градом сльози,
почалися ще й погрози:

«Це — не буду!» ,
«Те — не стану!» ,
«Плакати не перестану!».

«Хочу мультики дивитись!
Досхочу торта наїстись».

«І чому дитині босій
не годиться йти у гості?»

«Ну то й що, що сніг і хуга?!
Не вдягну нізащо шуби!»

...СОРОК ВІСІМ...

СИЛИ НЕБЕСНІ!

У садочку в гожу днину —
з парасолькою дитина.

А коли періщить злива:
— В цім плащі я некрасива!

В літню спеку наша Юля
за санчатами сумує.

Ну а взимку — знову горе —
хоче дівчинка на море.

Хниче, ние, вередує,
тата з мамою мордує.

Так було щодня, щоранку —
всі терпіли неслухнянку.

Після довгих умовлянь,
пересварок, нарікань
мама каже Юлі:

— Годі!

Як захочеш жити в згоді,
зможеш всіх ти повернути.
Спробуй, доню, це збагнути!
Як почуємо «Пробачте!»,
лиш тоді ти нас побачиш!

Певно, знала мама слово
чарівне якое, казкове —
Зникли ж бо батьки відразу,
як сказала доня фразу:
— Ну й нехай сама залишусь,
якось і без вас я втішусь!

Гм...
Я ТАКА!

Няв!
Я НЕ ПЛАЧУ!

ТАК, Я — ВЕРЕДА!

Злий чаклун той Вереда,
всім на світі набрида.

Так і сталося. Спочатку
не було у Юлі й гадки,
що вона лихе вчинила —
Вереда тому причина.

Я ЗЛИЙ ЧАКЛУН!!!

Варто людям посваритись —
вже не буде він баритись:
вмить нашепче хибні речі
і дорослим, і малечі.

ХЛОПЧЕ, СЛУХАЙ МЕНЕ...

...МОЯ МАШИНКА...

A colorful illustration of a young girl with red hair in pigtails, sitting in a large, patterned armchair. She is covered with a blue and pink floral blanket and has a small brown teddy bear tucked under her chin. To her left, a ginger cat stands on its hind legs, holding a blue bowl. In the background, there is a nightstand with a clock and a vase with a plant. The scene is lit with a soft, blue light, and shadows of a tree are cast on the wall behind her.

ХТО ТУТ?!

Дідько!
МИСКА ПОРОЖНЯ!...

Повернімося ж до Юлі,
неслухнянки й вередулі.
— От і добре. Як захочу,
гратись буду аж до ночі.
Буду бігати, стрибати.
І ніхто не скаже: «Спати!» —
міркувало так дівчатко,
бо хоробрі всі спочатку.
А надворі вже смеркало,
небо дощиком лякало.
Щось застукало в віконце,
стрепенулась Юля:
— Хто це?
Зарипіла десь підлога.
— Треба вже мені підмога!
Де ви, рідні, відгукніться!
Сумно й страшно! Поверніться!
Щось я вам сказати маю,
та ніяк не пригадаю.
Тре дівча руками скроні,
аж спітніли їй долоні!
— Вибачте мені, рідненькі!
Я люблю вас, тату й ненько!
Тричі вибачте!.. — зітхнула...
і незчулась, як заснула.

Сонце у віконце світить.
— Просинайтесь, любі діти!
Ось прокинулася Юля:
не кричить, не вередує,
лиш стурбовано на кухню,
на ходу вдягнувши сукню,
прибіга дівча:

— Матусю!
Дай до тебе пригорнуся.
Обіцяю, тату, зроду
не робитиму я шкоди.
Буду слухатися, словом,
стану я дитям зразковим.
Мама ніжно усміхнулась,
приголубила, торкнулась
до голівоньки губами:

— Йди, малесенька,
до мами!
Тато стиха каже:
— Ох,
як я вас люблю обох!

ЗМІСТ

ПРО БЕЗПЕКУ	
ПАВУЧКИ-ПАЛІЇ Світлана Крупчан	4
НЕРОЗУМНЕ ВЕДМЕЖА Світлана Крупчан	6
УПЕРТЕ ЛИСЕНЯ Світлана Крупчан	8
ПЕКУЧИЙ ДОСВІД Світлана Крупчан	10
МУДРА ПОРАДА Світлана Крупчан	12
Світлана Крупчан	14
ЗАГУБИТИСЬ ЛЕГКО Леся Антонова	16
У ПІСКУ Леся Антонова	18
ЖАБКА-НЕСЛУХНЯНКА Світлана Крупчан	20
ЛЕГКОВАЖНИЙ ЄНОТИК Світлана Крупчан	22
НЕБЕЗПЕЧНА ВИСОТА Світлана Крупчан	24
КМІТЛИВІ КОЗЕНЯТА Світлана Крупчан	26
НЕУВАЖНИЙ КЕНГУРУ Леся Антонова	28
БУДІВЕЛЬНИЙ МАЙДАНЧИК Леся Антонова	30
ПІДСТУПНА НЕЗНАЙОМКА Леся Антонова	32
ТРАМВАЙ І ОЛЕНЯ Леся Антонова	34
НЕБЕЗПЕЧНІ ІГРИ Леся Антонова	36
ПОТОП Світлана Крупчан	39
ЩО МОЖЕ СТАТИСЯ? Світлана Крупчан	40
ПРИГОДА НА ВОДІ Леся Антонова	42

СОНЯЧНИЙ УДАР Леся Антонова	44	У ТЕАТРИ Леся АНТОНОВА.....	70
СПРАВЖНЯ ДРУЖБА Світлана Крупчан.....	46	У ТРАМВАЇ Леся АНТОНОВА.....	72
НЕБЕЗПЕЧНА ПРОГУЛЯНКА Світлана Крупчан.....	48	ТЕЛЯТА В ЦИРКУ Леся АНТОНОВА.....	74
ПРО КУЛЬТУРУ ТА ЕТИКЕТ		ЧЕМНІ ГОСТІ Леся АНТОНОВА.....	76
ОСОБЛИВІ ДІТИ Світлана Крупчан.....	50	ЗАКОХАНИЙ УДАВ Леся АНТОНОВА.....	78
ЧАС ПІК Світлана Крупчан.....	52	ХИТРИЙ ЄНОТ Леся АНТОНОВА.....	80
ЗАЄЦЬ-ДИВАК Світлана Крупчан.....	54	ЗАСТУДИВСЯ — СИДИ ВДОМА Крупчан Світлана.....	82
У ЛІФТІ Світлана Крупчан.....	57	ВЕСЕЛИЙ ПОРАДНИК З ЕТИКЕТУ	84
ПРО ВЕРЕДУНІВ ТА НЕСЛУХІВ		ЗУБНА ЩІТКА Леся Антонова.....	96
КИЦІ НА ЗУПИНЦІ Світлана Крупчан.....	58	НЕПРИБРАНА ПОСТІЛЬ Богдана Бойко.....	98
ЛАМА-ПЛЯМА Леся Антонова.....	60	ЗАГУБИЛА ГОЛКУ НІНА Грицько Бойко.....	99
«СПРАВЖНЯ» ПОДРУГА Леся Антонова.....	62	НЕ ПЛАКАЛИ Грицько Бойко.....	100
СОНЕЧКО — НЕ СОНЕЧКО! Леся Антонова.....	64	ВАСИЛИНКА Й МАША Грицько Бойко.....	101
НАЧЕ В КУРНИКУ Леся Антонова.....	66		
ЧУЖИЙ СЕКРЕТ Леся Антонова.....	68		

ДІВЧИНКА ЗАПЛАКАЛАСЬ Грицько Бойко.....	101	МИЛО ДЛЯ МІЛИ Леся Антонова.....	116
КАВУНИ НЕ ВИННІ Грицько Бойко.....	102	ПЛІТКИ Леся Антонова.....	118
АРХИП ОХРИП Грицько Бойко.....	102	БОЯГУЗКА Леся Антонова.....	121
БУЛО Б ДВА Грицько Бойко.....	103	НЕКУЛЬТУРНИЙ ПАЛЬЧИК Леся Антонова.....	122
ІНОПЛАНЕТЯНИ Леся Антонова.....	104	НЕВВІЧЛИВО Леся Антонова.....	123
СОВА Леся Антонова.....	106	ТАРАРАМ! Наталія Алексеева.....	124
ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В МАГАЗИНІ ІГРАШОК, або ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ НЕВИХОВАНИХ ДІТЕЙ Леся Антонова.....	108	«НЕ Я» Олена Роговенко.....	126
КОШЕНЯ Леся Антонова.....	110	ПЛАКСІЙ Олена Роговенко.....	128
ПОСНІДАВ Леся Антонова.....	113	ЛЕДАР Олена Роговенко.....	130
ХВАЛЬКО Леся Антонова.....	114	ЮЛЯ-ВЕРЕДУЛЯ Світлана Крупчан.....	132

Літературно-художнє видання
Серія «Чемним діточкам»
**ЧЕМНИМ ДІТКАМ ВІРШІ
ПРО НАЙВАЖЛИВІШЕ**

Для дошкільного і молодшого шкільного віку

Упорядкувала *Світлана Крупчан*
Намалювали *Арсен Джанік'ян і Олена Желєзняк*

Головний редактор *Світлана Крупчан*
Редакторка *Світлана Попадюк*
Коректорка *Галина Кириєнко*
Дизайн і верстка *Лілії Тарнавської*

Підписано до друку 23.07.2020. Формат 70×90^{1/16}.
Папір крейдований. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 10,53. Тираж 1500 пр. Зам. №

ВИДАВЕЦЬ ПП «РІДНА МОВА»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №6914 від 18.09.2019
Юридична адреса: 04050, м. Київ, вул. Юрія Ілленка, 12
Фактична адреса: 04073, м. Київ, просп. Степана Бандери, 6
Тел./Факс: (044) 490-99-01

ЗАМОВИТИ КНИЖКИ МОЖНА:

У КИЄВІ:

тел.: (044) 490-99-01

E-mail: sale@ridna-mova.com

В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНІ: www.machaon.kiev.ua,
моб.: 098-023-55-41, 099-236-98-85

У ХАРКОВІ:

Філія ПП «Видавництво «Махаон-Україна», 61070,
Харків, вул. Акад. Проскури, 1.
Тел.: (057) 315-15-64, 315-25-81
E-mail: machaon@machaon.kharkov.ua

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом
у друкарні «Фактор-Друк»,
61030, Україна, м. Харків, вул. Саратовська, 51,
тел.: +38 (057) 717-53-55
Свідоцтво ДК № 174814 Серія А00